RADA MIEJSKA
w Solcu Kujawskim

UCHWAŁA NR XXXII/237/26
RADY MIEJSKIEJ W SOLCU KUJAWSKIM

z dnia 30 października 2026 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026-2030

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6 i art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 15, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 662 z późn. zm.[1]), w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U z 2026 r., poz. 639 z późn. zm.[2]) Rada Miejska w Solcu Kujawskim uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Solca Kujawskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Solcu
Kujawskim

Dariusz Chojnacki

[1] Dz.U. z 2026 r. poz. 912
[2] Dz.U. z 2026 r. poz. 974 oraz 986.

RADA MIEJSKA
w Solcu Kujawskim

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE SOLEC KUJAWSKI NA LATA 2026 – 2030

SOLEC KUJAWSKI

2026

Spis treści

WPROWADZENIE 4

OPIS SKRÓTÓW 5

DOKUMENTY STRATEGICZNE REGIONALNE, KRAJOWE I UNIJNE Z ZAKRESU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI 7

WSTĘP 11

OCZEKIWANIA ODNOŚNIE LOKALNEGO PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE SOLEC KUJAWSKI NA LATA 2026 – 2030 16

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA 18

CHARAKTERYSTYKA GMINY SOLEC KUJAWSKI 20

- Położenie geograficzne i skomunikowanie Gminy 20
- Demografia 21
- Gospodarka i rynek pracy 25
- Edukacja i kultura 26
- Pomoc społeczna i wybrane dysfunkcje społeczne 27
- Kluczowe czynniki depopulacji 28

PROBLEMY I WYZWANIA SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE W GMINIE SOLEC KUJAWSKI 29

ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH SAMORZĄDU I AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO W ZAKRESIE REALIZOWANIA USŁUG SPOŁECZNYCH 32

ANALIZA ZASOBÓW ŚRODOWISKOWYCH 34

ANALIZA ZASOBÓW SYSTEMU WSPARCIA I REALIZOWANYCH DOTYCHCZAS USŁUG 36

ANALIZA ZASOBÓW ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH I NIEFORMALNYCH SIECI WSPARCIA 39

KLUCZOWE WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W ZAKRESIE ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE SOLEC KUJAWSKI 40

CZĘŚĆ PROGRAMOWA 42

CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE LOKALNEGO PLANU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE SOLEC KUJAWSKI NA LATA 2026 – 2030 43

SPOSÓB ZARZĄDZANIA USŁUGAMI SPOŁECZNYMI W GMINIE SOLEC KUJAWSKI 59

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 60

OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU ORAZ OCENY SKUTECZNOŚCI LPDI W GMINIE SOLEC KUJAWSKI 61

REZULTATY PLANOWANE DO OSIĄGNIĘCIA W TRAKCIE REALIZACJI LPDI W GMINIE SOLEC KUJAWSKI 63

PRODUKTY REALIZACJI LPDI W GMINIE SOLEC KUJAWSKI 64

ZAKOŃCZENIE 67

BIBLIOGRAFIA 69

SPIS TABEL 70

Wprowadzenie

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026–2030 (dalej: „Plan") stanowi strategiczny dokument wyznaczający kierunki rozwoju lokalnego systemu wsparcia społecznego w perspektywie średnioterminowej. Jest kolejnym krokiem po przeprowadzeniu w 2024 roku Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych oraz przyjęcia Uchwałą Nr IV/28/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 21 czerwca 2024r. Programu usług społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2024 – 2027.

Plan pełni funkcję narzędzia koordynującego działania samorządu gminnego, Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim, które działa na terenie gminy od 1 kwietnia 2024 roku, podmiotów leczniczych, organizacji pozarządowych oraz inicjatyw społecznych działających na rzecz mieszkańców gminy Solec Kujawski. Dokument określa priorytetowe kierunki rozwoju usług społecznych, wskazuje potrzeby w zakresie zwiększenia dostępności wsparcia środowiskowego oraz definiuje działania służące budowie spójnego, efektywnego i dostosowanego do lokalnych realiów systemu usług.

Proces organizowania i planowania usług społecznych w Gminie, poprzedzony Diagnozą potrzeb i potencjału gminy Solec Kujawski w zakresie usług społecznych przeprowadzoną w 2024 roku, efektem której było przyjęcie Uchwałą nr IV/28/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 21 czerwca 2024 roku Programu Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2024 – 2027 stał się początkiem prac nad LPDI. Jego celem jest stopniowe przechodzenie od modelu opieki instytucjonalnej do modelu opartego na indywidualnie dopasowanych usługach świadczonych w środowisku lokalnym, zgodnie z krajowymi i europejskimi standardami w zakresie polityki społecznej, praw człowieka oraz włączenia społecznego. W niniejszym dokumencie znajdują się ramy planowania działań, ich koordynacji oraz realizacji zamierzonych działań, które zwiększą jakość, dostępność i efektywność usług społecznych w Gminie Solec Kujawski. Realizacja planu powinna przyczynić się do wzmacniania samodzielności mieszkańców gminy Solec Kujawski, obniżenia liczby osób korzystających z całodobowych form opieki, poprawy jakości życia osób wymagających wsparcia. Umożliwi efektywne wsparcie mieszkańców w ich miejscu zamieszkania oraz przyczyni się do budowy trwałego systemu pomocy odpowiadającego na wyzwania wynikające z procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych.

Plan wyznacza priorytety rozwoju usług, identyfikuje kluczowe potrzeby mieszkańców gminy oraz wskazuje rekomendowane działania, które należy wdrożyć w celu budowania zorientowanego na potrzeby mieszkańców systemu wsparcia. Plan może być wykorzystywany przy przygotowywaniu przedsięwzięć finansowanych ze środków własnych gminy oraz środków zewnętrznych, z zachowaniem przepisów regulujących realizację poszczególnych zadań publicznych, zasad finansów publicznych oraz warunków właściwych programów finansowania, a także do monitorowania postępów w procesie deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym.

Opis skrótów

Ustawa – ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;

UM – Urząd Miejski w Solcu Kujawskim;

CUS – Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim;

Usługi społeczne – usługi w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;

Plan/ LPDI - Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026-2030;

Mieszkaniec Gminy – osoba zamieszkująca na terenie Gminy Solec Kujawski;

OUS – Organizator Usług Społecznych;

OSL – Organizator Społeczności Lokalnej;

KIPUS – Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych;

Diagnoza – Diagnoza Społeczna Gminy Solec Kujawski w Zakresie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych;

Osoba korzystająca z usług społecznych – osoba spełniająca kryteria i warunki kwalifikowania, określone w Programie Usług Społecznych, i której przyznano prawo do skorzystania z ww. usług;

Wnioskodawca – osoba składająca wniosek o zakwalifikowanie do korzystania z usług społecznych (np. osoba, która będzie korzystała z usług, przedstawiciel ustawowy, opiekun faktyczny);

Osoba niesamodzielna – osoba, u której stwierdzono konieczność okresowej lub stałej opieki lub/i pomocy innych osób w zakresie odżywiania, przemieszczania się, pielęgnacji ciała, higieny osobistej i otoczenia oraz prowadzenia gospodarstwa domowego z powodu naruszenia sprawności organizmu;

Osoba potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu - osoba, która z powodu wieku, stanu zdrowia lub niepełnosprawności nie jest w stanie samodzielnie wykonywać podstawowych czynności dnia codziennego. Wymaga opieki lub pomocy w zakresie higieny, żywienia, poruszania się czy zakupów;

Przedstawiciel ustawowy – osoba dokonująca czynności prawnej w cudzym imieniu (rodzic, opiekun, kurator), której źródłem umocowania są inne zdarzenia prawne niż czynność prawna reprezentowanego, tj. udzielenie przez niego pełnomocnictwa;

Opiekun faktyczny - opiekun osoby niesamodzielnej lub osoby z niepełnosprawnością sprawujący okresową lub stałą opiekę nad osobą niesamodzielną lub z niepełnosprawnością;

Zakres usług – działania wynikające z zakresu określonego w art. 2 ustawy z dnia z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, zgodnie z zapisami Statutu Centrum Usług Społecznych tj. działania z zakresu: wspierania rodziny, wspierania osób niepełnosprawnych, promocji i ochrony zdrowia;

PES – Podmiot Ekonomii Społecznej;

NGO -skrót od angielskiej nazwy "non governmental organisations" oznaczający organizacje pozarządowe, np. fundacje;

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej;

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy;

OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Solcu Kujawskim;

SCK – Soleckie Centrum Kultury.

Definicje i określenia zastosowane w niniejszym Planie służą wyłącznie przedstawieniu jego założeń oraz grup mieszkańców, do których kierowane są planowane działania, w szczególności nie zastępują definicji ustawowych ani nie modyfikują warunków korzystania z usług i świadczeń wynikających z przepisów prawa powszechnie obowiązującego oraz uchwał Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim podjętych na podstawie właściwych upoważnień ustawowych.

Dokumenty strategiczne regionalne, krajowe i unijne z zakresu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

1. **Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności** odnoszą się do czterech głównych grup beneficjentów, którzy najczęściej korzystają z opieki instytucjonalnej: dzieci (zarówno z niepełnosprawnościami, jak i bez nich), dorośli z niepełnosprawnościami, osoby z problemami zdrowia psychicznego oraz seniorzy.
2. **Strategia Rozwoju Usług Społecznych do roku 2030 z perspektywą do 2035** wyznacza pięć głównych celów strategicznych:

1) **Cel 1**: Wzrost udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci.
2) **Cel 2**: Utworzenie skutecznego i trwałego systemu usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
3) **Cel 3**: Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami, umożliwiające im życie w społeczności lokalnej niezależnie od poziomu sprawności.
4) **Cel 4**: Rozwój efektywnego systemu usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5) **Cel 5**: Budowa skutecznego systemu wsparcia dla osób doświadczających kryzysu bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością.

3. **„Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030** zawierają dwa kluczowe załączniki dotyczące deinstytucjonalizacji usług:

1) **Załącznik 1**: „Strategia deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi" – opisuje działania mające na celu zapewnienie seniorom szerokiego dostępu do opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy i wsparcia.
2) **Załącznik 2**: „Strategia deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi" – zawiera katalog zadań zapewniających osobom z zaburzeniami psychicznymi dostęp do kompleksowej i powszechnej opieki zdrowotnej, a także innych form pomocy umożliwiających życie w środowisku rodzinnym i społecznym, przy jednoczesnym promowaniu postaw tolerancyjnych, zrozumienia i przeciwdziałania dyskryminacji.

4. **Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu** określa priorytety dla pięciu grup społecznych:
   1) **Priorytet 1**: Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.
   2) **Priorytet 2**: Działania na rzecz zapobiegania bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu.
   3) **Priorytet 3**: Rozwój usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów i innych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi.
   4) **Priorytet 4**: Wsparcie instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej dla rodzin i osób potrzebujących.
   5) **Priorytet 5**: Rozwój usług społecznych dla migrantów, w tym cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową, z naciskiem na ich integrację na rynku pracy.
5. **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i usług społecznych** koncentruje się na rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji, zwłaszcza w ramach Priorytetu 1 („Solidarna wspólnota lokalna") oraz Priorytetu 2 („Włączenie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny").
6. **Rekomendacje Ministerstwa Finansów i Polityki Społecznej** dotyczące „Włączenia społecznego w programach regionalnych" podkreślają konieczność uwzględniania integracji społecznej w regionalnych strategiach rozwoju.
7. **Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2026–2028** jako cel strategiczny przyjął: „Kontynuowanie tworzenia efektywnego i kompleksowego systemu pomocy dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, poprzez rozwój i zróżnicowanie usług środowiskowych, ukierunkowanych na zapewnienie mobilności, autonomii i bezpieczeństwa, a także zagwarantowanie dostępu do zindywidualizowanej opieki świadczonej w środowisku zamieszkania."[1]
8. **Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021–2027** określa działania polegające na tworzeniu lub rozwijaniu infrastruktury na potrzeby różnych form mieszkaniowych, w tym m.in. mieszkań wspomaganych lub chronionych

[1] Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2026–2028 str.14.

adresowanych do różnych grup osób, w tym m.in. opuszczających pieczę zastępczą/młodzieżowe ośrodki wychowawcze/młodzieżowe ośrodki socjoterapii, osób z niepełnosprawnością, a także osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Istotne znaczenie będą miały również inwestycje w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług w środowisku, w tym m.in. w formach dziennych (np. dzienne domy pobytu, środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy). Ponadto w celu szczegółowym przewiduje się również możliwość podjęcia działań mających na celu dostosowanie/przekształcanie infrastruktury placówek całodobowych o charakterze długoterminowym do realizacji nowych usług o charakterze dziennym lub środowiskowym z uwzględnieniem zasad deinstytucjonalizacji[2].

9. **Wojewódzki plan transformacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2026** przewiduje działania na rzecz rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji, takie jak: Poprawa dostępności do poradni specjalistycznych, w zakresach który prognozuje się zwiększony popyt na świadczenia w tym uruchomienie nowych poradni geriatrycznych; poprawa dostępności do leczenia szpitalnego dedykowanego osobom starszym poprzez uruchomienie nowych łóżek geriatrycznych; rozwój środowiskowego modelu opieki psychiatrycznej dla dorosłych i uruchomienie na terenie województwa centrów zdrowia psychicznego oraz dostępności do stacjonarnego leczenia psychiatrycznego (dorosłych oraz dzieci); poprawa dostępności do świadczeń udzielanych w komórkach innych niż poradnie - uruchomienie dziennych ośrodków opieki geriatrycznej w powiatach, w których powstaną centra zdrowia 75+ przez podmioty posiadające odpowiedni potencjał sprzętowo-kadrowy.[3]
10. **Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+,** została przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Wspomniany dokument jest najistotniejszym dokumentem regionalnym, nakreślającym kierunki rozwoju województwa. Nadrzędnym celem strategii jest dążenie do jakości życia typowej dla wysokorozwiniętych regionów europejskich, który ma zostać zrealizowany za pomocą

[2] Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, str. 144.
[3] Wojewódzki plan transformacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022 - 2026, główne obszary działań.

pięciu celów głównych, w czterech obszarach: społeczeństwo, gospodarka, przestrzeń i spójność. Cel główny 2: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo: 1 Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego 2.2 Rozwój wrażliwy społecznie; 2.3 Zdrowie; 2.4 Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe; 2.5 Sport i aktywność fizyczna.

11. Strategia Rozwoju Gminy Solec Kujawski na lata 2023-2030+

Określa kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych cel strategiczny 1 – budowanie atrakcyjnej oferty gminnej zapewniającej wysoką jakość życia – kierunki działań: łatwo dostępne usługi publiczne wysokiej jakości i efektywna polityka społeczna; szeroki wachlarz możliwości spędzania czasu wolnego w Gminie Solec Kujawski; spójna, aktywna i zaangażowana społeczność lokalna. Strategia określa kluczowe przedsięwzięcia dla osiągnięcia Celu strategicznego nr 1 m.in. rozwój infrastruktury i pełnienie zadań na rzecz ludności wymagającej wsparcia, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób starszych poprzez eliminowanie barier architektonicznych, tworzenie Klubu Samopomocy dla seniorów w świetlicach wiejskich, utworzenie dziennego domu pobytu dla seniorów z różnymi schorzeniami i zaburzeniami, rozwój mieszkalnictwa wspomaganego.[4]

Inne programy i strategie obejmują: Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Województwie Kujawsko-Pomorskim, Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2024–2030, Program współpracy Samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z Organizacjami Pozarządowymi, a także międzynarodowe inicjatywy, takie jak **Europejski Filar Praw Socjalnych** i **Karta Praw Osób Bezdomnych.**

[4] *Strategia Rozwoju Gminy Solec Kujawski na lata 2023-2030+*, str. 41-42.

Wstęp

Niniejszy **Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026-2030** stanowi podstawę tworzenia nowej ery lokalnej polityki społecznej. Jest to odpowiedź na wyzwania współczesnego świata, w którym starzenie społeczeństwa, zmiany na rynku pracy, rosnące potrzeby osób z niepełnosprawnościami i potrzeby rodzin w kryzysie.

Funkcjonujący w Gminie Solec Kujawski system wsparcia społecznego, w tym realizowany od 2024 r. model organizacji usług społecznych oparty na działalności Centrum Usług Społecznych, wymaga dalszego rozwijania i dostosowywania do zmieniających się potrzeb mieszkańców, w szczególności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

Istotnym kierunkiem rozwoju jest zwiększanie dostępności usług świadczonych w miejscu zamieszkania oraz innych form wsparcia środowiskowego, przy zachowaniu możliwości korzystania z form opieki instytucjonalnej w przypadkach uzasadnionych indywidualną sytuacją osoby.

Proces **deinstytucjonalizacji (DI)** to nie tylko konieczność prawna, ale przede wszystkim **filozofia zmiany**, która stawia mieszkańca Gminy Solec Kujawski, jego rodzinę i najbliższą społeczność w samym centrum systemu wsparcia.

Definicja rozwoju usług społecznych.

Rozwój usług społecznych oznacza planowy i systematyczny proces poszerzania zakresu, poprawy jakości, zwiększania dostępności oraz efektywności usług świadczonych na rzecz mieszkańców w obszarze wsparcia społecznego, zdrowotnego, opiekuńczego, edukacyjnego i integracyjnego. Obejmuje on tworzenie nowych form wsparcia, modernizację istniejących usług, wzmacnianie kompetencji kadr, rozwój infrastruktury oraz budowanie współpracy między instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym. Celem rozwoju usług społecznych jest poprawa jakości życia mieszkańców, wzmacnianie ich samodzielności oraz zapewnienie adekwatnej reakcji na zmieniające się potrzeby społeczne i demograficzne. Rozwój usług społecznych odnosi się do całościowego wzmacniania i modernizacji systemu wsparcia społecznego, natomiast deinstytucjonalizacja stanowi jeden z jego kluczowych kierunków, ukierunkowany na zastępowanie opieki instytucjonalnej

usługami środowiskowymi oraz wspieranie życia osób wymagających wsparcia w społeczności lokalnej.

Definicja deinstytucjonalizacji.

Deinstytucjonalizacja to zaplanowany, długofalowy proces transformacji całego systemu wsparcia. Nie chodzi o likwidację instytucji, ale o stworzenie tak silnych, elastycznych i dostępnych usług środowiskowych, aby konieczność korzystania z opieki całodobowej była ostatecznością.

Proces ten został formalnie określony w dokumencie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS) pt. **Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)**, przyjętym uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 czerwca 2022 roku. Dokument ten uznaje DI za proces **długoletni i pełen wyzwań** dla administracji centralnej i samorządowej.

Głównym celem DI jest rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej. Ma to umożliwić realizację idei **„niezależnego życia"** osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie psychicznym oraz innym potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W przypadku dzieci, celem jest zapewnienie im życia pod opieką rodzinną lub opieką zbliżoną do rodzinnej. Wartość niezależnego życia jest potwierdzona w **Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami** (Dz. U. z dnia 25 października 2012 r., poz. 1169). Artykuł 19 Konwencji gwarantuje, że osoby z niepełnosprawnością mają prawo do:

1. wyboru miejsca zamieszkania,
2. dostępu do szerokiego zakresu usług świadczonych w domu lub w placówkach zakwaterowania,
3. usług wspierających w społeczności lokalnej, w tym pomocy osobistej, co ma zapobiegać izolacji i segregacji społecznej.[5]

Obecnie funkcjonują dwie definicje deinstytucjonalizacji:

1. **UNICEF**, która brzmi: *Deinstytucjonalizacja oznacza całość planowania transformacji i zmniejszania rozmiaru zakładów stacjonarnych lub ich likwidacji, przy jednoczesnym zapewnieniu innego rodzaju różnorodnych usług opieki, bazujących na standardach*

[5] Konwencja ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. z dnia 25 października 2012 r., poz. 1169)

wynikających z praw człowieka i zorientowanych na rezultaty.

2. **Komisji Europejskiej** w brzmieniu*: (...) Deinstytucjonalizacja rozumiana powinna być nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania (...).*

Na potrzeby planu DI przyjmuje się definicję Komisji Europejskiej, w której deinstytucjonalizacja oznacza proces rozwoju usług społecznych świadczonych na rzecz mieszkańców Gminy Solec Kujawski, który ma umożliwić pozostawanie każdej osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania, w otoczeniu rodziny i społeczności lokalnej, w miejscu, które znają i są z nim związani.

Istotą DI jest **upodmiotowienie** (ang. empowerment), czyli oddanie kontroli nad życiem w ręce osoby korzystającej ze wsparcia. Proces ten opiera się na **Ogólnoeuropejskich Wytycznych** i jest realizowany w oparciu o cztery podstawowe, łatwe do zapamiętania zasady:

1. **Indywidualizacja** - w praktyce oznacza usługi są szyte na miarę. Są dostosowane do konkretnych potrzeb i możliwości danej osoby, a nie do sztywnych reguł instytucji.
2. **Autonomia i Kontrola** - **Ty decydujesz.** Odbiorca wsparcia ma prawo wybierać, gdzie mieszka, z kim mieszka i jakie usługi otrzymuje. To gwarancja niezależnego życia.
3. **Integracja Społeczna** - Usługi mają eliminować izolację. Ich celem jest pełne uczestnictwo w życiu społeczności – w pracy, edukacji, relacjach sąsiedzkich.
4. **Rozdzielenie Miejsca i Wsparcia** - Twoje mieszkanie (np. wspomagane) to twój dom, niezależny od podmiotu, który świadczy ci usługę. To klucz do prawdziwej kontroli.

Integralnym elementem DI jest **profilaktyka**: inwestycja w rodzinę i środowisko, która ma zapobiegać kryzysom (np. rozdzielaniu dzieci z rodziną czy kierowaniu osób starszych do Domów Pomocy Społecznej).[6]

Niniejszy Plan DI jest operacyjnym narzędziem wdrożeniowym, który jest ściśle powiązany z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym i krajowym. Kierunki rozwoju usług społecznych i procesu DI w latach 2026-2028 wyznacza Regionalny Plan

[6] ROPS w Gdańsku, PROCES DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH, na podstawie Ogólnoeuropejskich Wytycznych

Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2026-2028, który ma służyć jako punkt odniesienia przy tworzeniu lokalnych planów deinstytucjonalizacji.

Podstawowym założeniem procesu deinstytucjonalizacji w obszarze dotyczącym osób niesamodzielnych lub często używanego określenia osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, jest systematyczna rozbudowa i dywersyfikacja usług świadczonych w środowisku lokalnym, a celem tych działań jest nie tylko zapewnienie dostępu do szerokiego wachlarza form wsparcia, ale przede wszystkim zagwarantowanie aktywnego udziału osoby w procesie wyboru usług odpowiadających jej indywidualnym potrzebom. Oznacza to wdrażanie rozwiązań opartych na zasadach personalizacji i partnerstwa, które respektują prawo do samostanowienia i pozwalają na możliwie najpełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym. Kluczowym elementem tego procesu jest tworzenie elastycznych modeli pomocy, obejmujących zarówno wsparcie asystenckie, opiekę wytchnieniową, usługi sąsiedzkie, jak i nowoczesne formy teleopieki, tak aby umożliwić osobom potrzebującym wsparcia jak najdłuższe, bezpieczne i satysfakcjonujące funkcjonowanie w dotychczasowym miejscu zamieszkania.[7]

Deinstytucjonalizacja w obszarze wsparcia rodzin wymaga długofalowych i wielowymiarowych działań, angażujących zarówno instytucje pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, jak i organizacje pozarządowe oraz społeczności lokalne. RPDI dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2026-2028 zakłada w szczególności:

- rozwój wsparcia środowiskowego dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze poprzez tworzenie form wsparcia, które wzmocnią rodziny w pełnieniu funkcji wychowawczych, m.in.: zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego w każdej gminie (również w formie mobilnej) oraz asystentury rodziny;
- zwiększenie dostępności i różnorodności form wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego, świetlic środowiskowych, klubów młodzieżowych i innych lokalnych inicjatyw, z możliwością wdrażania w formule grantowej we współpracy z organizacjami pozarządowymi;

[7] Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2026–2028

- rozwój wsparcia środowiskowego dla dzieci z niepełnosprawnością i o szczególnych potrzebach rozwojowych oraz ich otoczenia a także szkolenia kadr świadczących usługi dla tej grupy;
- rozwijanie programów i usług resocjalizacyjnych dla młodzieży objętej sądowymi środkami wychowawczymi lub przebywającej w placówkach całodobowych (MOW, MOS, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze), obejmujących edukację, terapię, zajęcia profilaktyczne, wsparcie rodzin oraz aktywizację społeczno-zawodową;
- wzmacnianie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej poprzez kampanie promujące rodzicielstwo zastępcze (zwłaszcza zawodowe), pozyskiwanie nowych kandydatów, a także zapewnianie istniejącym rodzinom zastępczym kompleksowych usług wspierających - szkoleń, superwizji, doradztwa, wsparcia psychologicznego i wytchnieniowego;
- rozwój placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego w celu zabezpieczenia miejsc dla dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej, zapewniając opiekę i wychowanie w warunkach zbliżonych do rodzinnych;
- budowanie zintegrowanego systemu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej poprzez rozwój mieszkań treningowych, wprowadzenie asystentury usamodzielniania lub
- programów mentoringowych.

RPDI jest kluczowym narzędziem koordynacji działań, którego rolą jest:

1. **Strukturyzacja Zmian:** Określenie, jak i w jakim tempie będą przekształcane usługi, zgodnie z regionalną diagnozą, która wskazuje na potrzebę zwiększenia dostępności wsparcia w środowisku.
2. **Finansowanie:** Określenie wytycznych, które pozwolą na skuteczne pozyskiwanie środków z **Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza 2021 – 2027** co jest niezbędne do sfinansowania rozwoju nowych, środowiskowych form wsparcia.
3. **Priorytety Interwencji:** Wskazanie grup, które wymagają natychmiastowego wsparcia: osoby starsze i niesamodzielne, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z dziećmi oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi.[8]

Wizja rozwoju regionu, zawarta w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030, za cel nadrzędny stawia

[8] Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2026–2028.

podporządkowanie wszystkich działań Samorządu Województwa w kwestii zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańcom województwa.[9]

Realizacja Planu DI jest jednym z najważniejszych kroków w kierunku osiągnięcia tego celu, poprzez budowanie silnych i wspierających się wzajemnie społeczności lokalnych, dobrej współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi, rozwoju usług społecznych oraz zapewnienie ich finansowania i podejmowanie wszelkich działań w celu poprawy jakości życia mieszkańców w celu stworzenia im warunków i odpowiedniego wsparcia do pozostania w swoim miejscu zamieszkania.

Oczekiwania odnośnie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026 – 2030

Oczekiwania wobec **Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026-2030** koncentrują się na realizacji założonych celów oraz poprawie dobrostanu mieszkańców, z uwzględnieniem lokalnych potrzeb społecznych, zasobów i specyfiki Gminy.

1 kwietnia 2024 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim Uchwałą LXXX/549/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 30.01.2024 r. został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim. Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych na terenie Gminy Solec Kujawski przeprowadzona została Diagnoza Potrzeb i Potencjału Gminy Solec Kujawski w Zakresie Usług Społecznych i na jej podstawie opracowano przyjęty Uchwałą nr IV/28/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 21 czerwca 2024 roku Program Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2024-2027. Powyższe działania stały się motywacją do podjęcia kolejnego kroku w kierunku zapewnienia mieszkańcom kompleksowego wsparcia, dostosowanego do indywidualnych potrzeb, które ułatwi funkcjonowanie w środowisku i zapobiegnie opiece instytucjonalnej, którym jest opracowanie i przyjęcie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski.

Niniejszy Plan DI stanowi strategiczną odpowiedź na poniższe wyzwania i oczekiwania:

[9] Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

1. **Dostosowanie do indywidualnych potrzeb mieszkańców (Indywidualizacja):** Plan DI musi uwzględniać unikalne potrzeby osób korzystających z usług społecznych. Oczekuje się zapewnienia zindywidualizowanego podejścia do świadczenia wsparcia, ściśle zgodnego z przeprowadzoną w Gminie Solec Kujawski Diagnozą Potrzeb i Potencjału Gminy Solec Kujawski w Zakresie Usług Społecznych.
2. **Zapewnienie integracji społecznej mieszkańców:** Plan DI promuje i gwarantuje aktywne uczestnictwo osób korzystających z usług społecznych w życiu publicznym. Oczekiwaniem jest umożliwienie pełnej integracji w lokalnej społeczności Gminy Solec Kujawski, eliminując tym samym izolację i wykluczenie społeczne.
3. **Zwiększenie autonomii i samodzielności mieszkańców (Upodmiotowienie):** Plan DI ma umożliwić osobom z różnymi potrzebami (w tym osobom starszym i z niepełnosprawnościami) podejmowanie decyzji o swoim życiu oraz rozwijanie umiejętności niezbędnych do maksymalnie samodzielnego funkcjonowania.
4. **Ochrona praw człowieka:** Plan DI musi respektować uniwersalne prawa człowieka, w tym prawo do godności, autonomii, równości i szacunku dla każdego mieszkańca Gminy.
5. **Poprawa jakości życia:** Oczekuje się, że Plan DI, poprzez swoje założenia i realizowane działania, będzie dążył do wymiernej poprawy jakości życia osób korzystających z usług. Nastąpi to poprzez dostarczanie adekwatnego, kompleksowego wsparcia oraz umożliwienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.
6. **Rozwój lokalnych zasobów i uśrodowiskowienie:** Niniejszy plan DI musi w pełni wykorzystywać i rozwijać lokalne zasoby Gminy Solec Kujawski – społecznościowe, kulturowe i ekonomiczne – aby wspierać deinstytucjonalizację i tworzyć bardziej przyjazne oraz dostępne środowisko życia.
7. **Współpraca i partnerstwo:** Oczekuje się, że Plan DI będzie promował i formalizował współpracę między kluczowymi podmiotami, takimi jak władze lokalne, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, instytucje edukacyjne i lokalny biznes, w celu efektywnego i skoordynowanego wdrażania założeń DI.
8. **Monitorowanie i ocena (Ewaluacja):** W Planie DI wprowadzone muszą zostać przejrzyste mechanizmy monitorowania i oceny jego realizacji. Pozwoli to na mierzalną ocenę

skuteczności działań oraz dokonywanie niezbędnych korekt czy ulepszeń w długoterminowej perspektywie do roku 2030 i później.

9. **Spójność prawna i społeczna:** Plan DI musi być zgodny z obowiązującymi przepisami prawnymi (krajowymi i unijnymi), standardami oraz normami dotyczącymi opieki zdrowotnej, społecznej i praw człowieka. Oczekuje się, że uwzględni on różnorodne perspektywy i opinie społeczności lokalnej zgłaszane m.in. w procesie konsultacji społecznych Programu Rozwoju Usług Społecznych oraz Strategii Rozwoju Gminy Solec Kujawski na lata 2023-2030+ z 2024 roku.

Część diagnostyczna

Niniejszy rozdział stanowi syntetyczne ujęcie uwarunkowań społeczno-demograficznych Gminy Solec Kujawski, stanowiących punkt wyjścia dla planowanych procesów deinstytucjonalizacji.

Przedstawione poniżej zestawienie zawiera wyłącznie najważniejsze, strategiczne elementy oraz wnioski płynące z przeprowadzonych badań i analiz. Obejmuje wnioski z przeprowadzonej w 2024 roku Diagnozy Potrzeb i Potencjału Gminy Solec Kujawski w Zakresie Usług Społecznych, pogłębionej o przeprowadzone w 2025 roku badanie ilościowe dzieci i młodzieży z klas V-VIII gminy Solec Kujawski oraz badania ilościowego mieszkańców gminy Solec Kujawski. Zawiera również elementy strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Solec Kujawski na lata 2023-2030+ przyjętej Uchwałą nr VI/35/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 23 sierpnia 2024 roku.

1. Kontekst strategiczny

Sytuacja społeczna gminy jest wypadkową trzech nakładających się procesów: trwałej depopulacji, dynamicznej zmiany struktury potrzeb mieszkańców oraz specyfiki osadnictwa wiejskiego. Wypracowane wnioski wskazują, że tradycyjny model pomocy społecznej, oparty na świadczeniach i pracy stacjonarnej, wyczerpuje swoją efektywność w obliczu nowych wyzwań.

2. Główne obszary problemowe

1) **Demografia i rynek pracy:** Gmina doświadcza systematycznego spadku liczby mieszkańców przy utrzymującym się ujemnym przyroście naturalnym. Kluczowym

zagrożeniem jest kurcząca się grupa osób w wieku produkcyjnym (18–59 lat), co osłabia lokalny rynek pracy i redukuje zasoby opiekunów domowych (rodzinnych).

2) **Skokowy wzrost zapotrzebowania na wsparcie:** W 2024 roku wzrosło zapotrzebowanie na usługi społeczne szczególnie wśród seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie odnotowano niewielki spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń finansowych z pomocy społecznej. Nie oznacza to jednak zmniejszenia potrzeb mieszkańców, lecz wskazuje na zmianę charakteru udzielanego wsparcia – obok pomocy finansowej, coraz większe znaczenie mają usługi społeczne, w tym usługi opiekuńcze. Nowy profil potrzeb, szczególnie wśród kobiet i mężczyzn 60+ potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz osób z niepełnosprawnością wskazuje na konieczność pilnego rozwoju usług społecznych i zdrowotnych „blisko miejsca zamieszkania".
3) **Bariery młodych mieszkańców:** Badania młodzieży ujawniły dotkliwe braki w ofercie spędzania czasu wolnego oraz bariery transportowe. Brak dostępu do usług w miejscu zamieszkania pogłębia poczucie izolacji i ogranicza aktywność społeczną młodego pokolenia. Oferta Gminy skierowana do młodzieży nie jest adekwatna do ich zdiagnozowanych potrzeb.
4) **Wyzwania organizacyjno-finansowe:** Mimo znaczącego wzrostu nakładów na oświatę i pomoc społeczną, rosnące koszty oraz ograniczone możliwości budżetowe gminy ograniczają możliwości rozszerzenia zakresu nowych usług. W tej sytuacji istotne staje się wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

3. Potencjał jako fundament zmiany

Diagnoza jednoznacznie wskazuje, że najsilniejszym atutem Gminy Solec Kujawski jest jej **kapitał wspólnotowy**. Instytucje kultury, 4 świetlice wiejskie, 4 Kół Gospodyń Wiejskich oraz liczne organizacje pozarządowe i sportowe stanowią gotową infrastrukturę dla modelu usług rozproszonych. To właśnie w oparciu o te zasoby, przy wsparciu stabilnych struktur Centrum Usług Społecznych, Soleckiego Centrum Kultury, Biblioteki Publicznej, Muzeum Księcia Przemysła, Ośrodka Sportu i Rekreacji projektowane są działania w ramach niniejszego Planu.

Charakterystyka Gminy Solec Kujawski

Położenie geograficzne i skomunikowanie Gminy

Gmina położona jest w środkowej części województwa kujawsko - pomorskiego, w południowo-wschodniej części powiatu bydgoskiego. Graniczy z miastem Bydgoszcz (powiat grodzki) oraz gminami: Nowa Wieś Wielka (powiat bydgoski), Rojewo (powiat inowrocławski), Wielka Nieszawka i Zławieś Wielka (powiat toruński). Gmina Solec Kujawski jest gminą miejsko-wiejską, w skład której wchodzi miasto Solec Kujawski – siedziba gminy, miejscowości: Chrośna, Kabat, Makowiska, Otorowo, Przyłubie, Rudy, Wypaleniska, leśnictwa: Chojnaty, Gajtowo, Jarzębiec, Lesisko, Osiek, Ustronie, Zawiszyn. Miasto Solec Kujawski pod względem administracyjnym dzieli się na osiedla (jednostki pomocnicze miasta): Toruńskie, Staromiejskie, Leśne i Robotnicze oraz sołectwo Kujawska. Obszar wiejski gminy tworzą sołectwa: Chrośna, Kujawska, Otorowo-Makowiska i Przyłubie oraz osiedle Rudy.

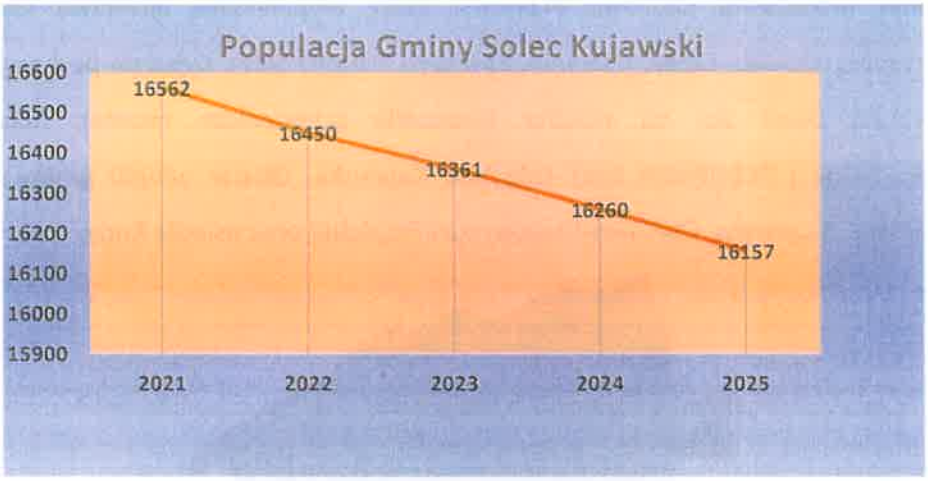

Rysunek 1. Mapa Gminy Solec Kujawski

Gmina jest jedną z większych w województwie kujawsko-pomorskim pod względem powierzchni. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 175,4 km2, gdzie obszar miasta zajmuje 18,7 km2, zaś obszar wiejski gminy 156,7 km2. Gmina Solec Kujawski cechuje się dogodnym usytuowaniem komunikacyjnym. Znajduje się przy drodze krajowej nr 10, łączącej Warszawę ze Szczecinem. Planowana jest przebudowa drogi i podniesienie jej parametrów do drogi ekspresowej (S-10). Z drogą krajową nr 10 łączą się drogi wojewódzkie nr 204, 394 i 397. Przez teren gminy prowadzi dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa nr 18 relacji Kutno – Piła. W strukturze użytkowania gruntów całej gminy przeważają lasy.

Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego[10] w Gminie Solec Kujawski na dzień 31 grudnia 2024 zamieszkiwało 16 260 osób z czego z czego 15 140 w mieście i 1120 na wsi. Natomiast w grudniu 2025 r. gminę zamieszkiwało 16 157 osób z czego 15 039 osób na terenie miasta, a 1118 na obszarach wiejskich. W pięcioletnim okresie pomiędzy 2021 a 2025r. widoczna jest tendencja spadkowa w liczebności mieszkańców. Trend ten obrazuje wykres nr 1.

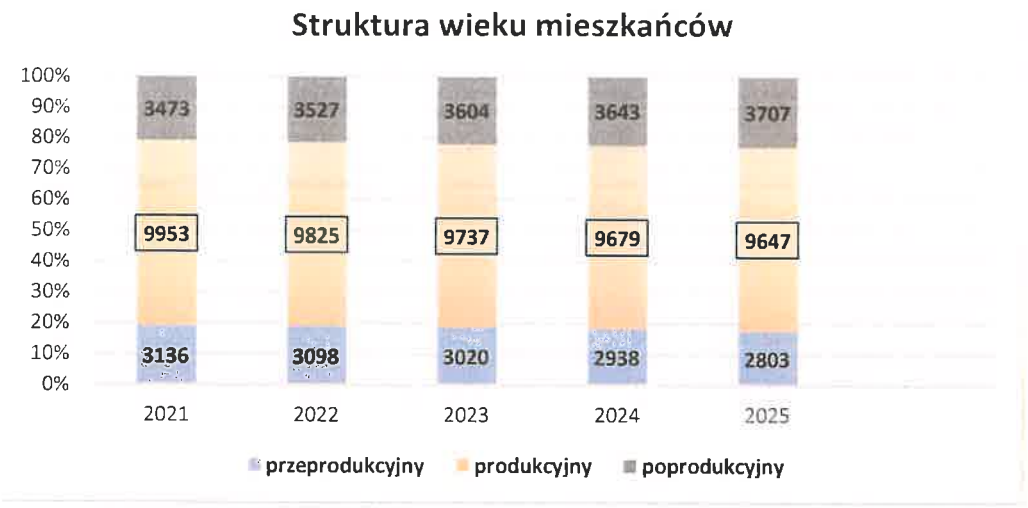

Wykres 1.: Populacja Gminy Solec Kujawski w latach 2021-2025r.

Źródło: GUS BDL

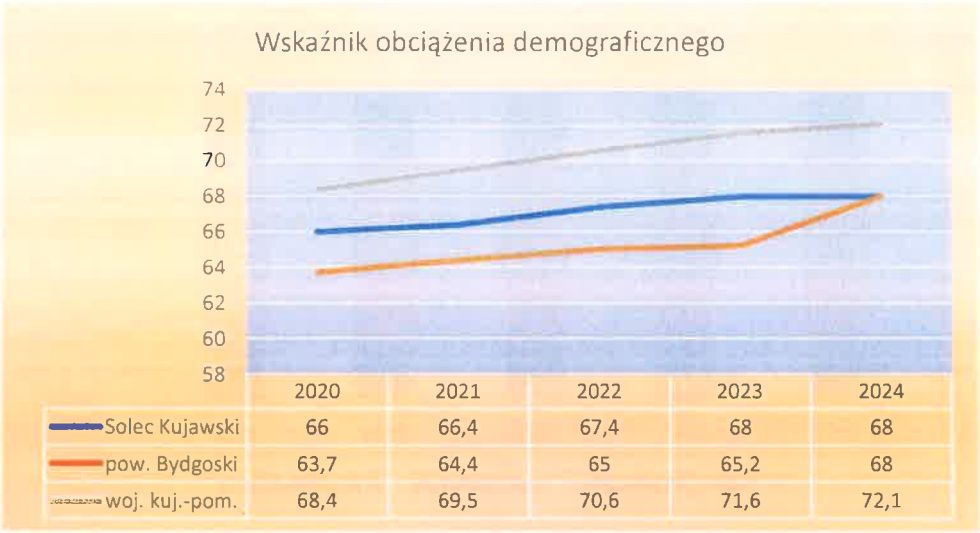
Zgodnie z wykresem w ciągu badanych pięciu lat (2021 – 2025) ilość osób oficjalnie zamieszkujących Solec Kujawski zmniejszyła się o 405 osób. Teoretycznie nie jest to alarmująca liczba. Niepokojący jest jednak trend spadkowy, zwłaszcza, że jak pokazuje struktura wieku mieszkańców, rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, a spada odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2021 roku seniorzy stanowili 20,97% mieszkańców, w 2025 już 22,94%. Z kolei mieszkańcy w wieku produkcyjnym w 2021 roku stanowili 60,09% mieszkańców gminy, a w 2025 59,71%. Wspomniane zmiany w strukturze populacji pod względem wieku mieszkańców przedstawia wykres nr 2:

[10] Bank Danych Lokalnych [dostęp na dzień 10.05.2026 r.

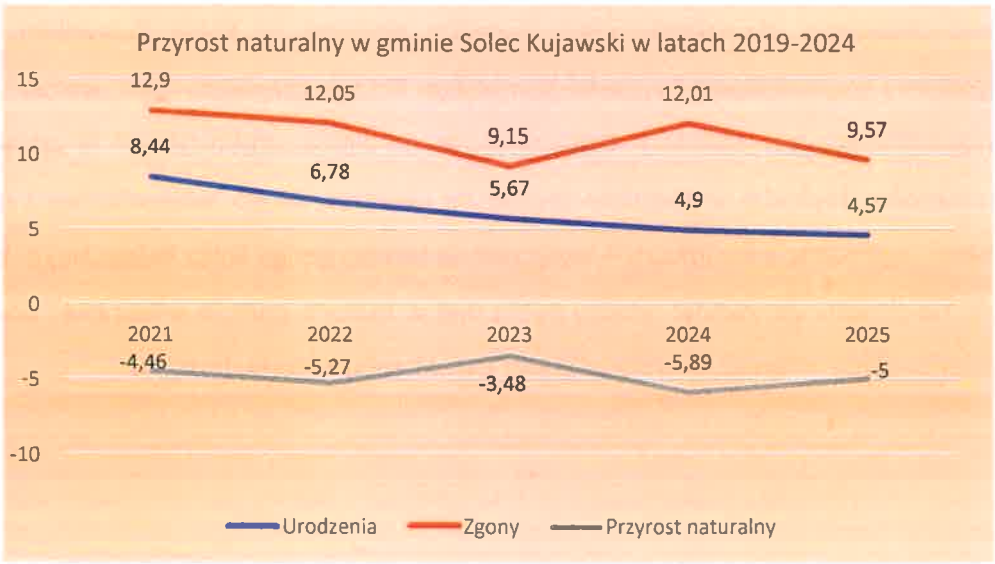
Wykres 2.: Struktura wieku mieszkańców gminy Solec Kujawski w latach 2021-2025.
Źródło: GUS BDL

Opisane zmiany w strukturze wieku wpływają na zmiany w zakresie tzw. obciążenia demograficznego – pokazuje ono skalę zależności ekonomicznej dzieci i seniorów od osób w wieku produkcyjnym. Im wyższy jest ten wskaźnik tym większe jest obciążenie demograficzne. W 2024 r. wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Solec Kujawski wynosił 68 i był wyższy od tego wskaźnika w roku 2021 gdy wynosił on 66,4. Warto przy tym zaznaczyć, że jest to wskaźnik niższy niż w województwie kujawsko-pomorskim, i równy wskaźnikowi w powiecie bydgoskim. Przy czym we wszystkich przypadkach odnotowano wzrost obciążenia demograficznego. Ponadto zarówno w Solcu Kujawskim, powiecie bydgoskim i województwie kujawsko-pomorskim krzywa przedstawiająca wzrost obciążenia demograficznego jest podobna. Oznacza to, że do zmian strukturalnych w zakresie wieku mieszkańców dochodzi w podobny sposób na obszarze całego województwa i stanowi to problem regionalny, a nie lokalny – wyłącznie na terenie gminy Solca Kujawskiego. W związku z tym zwiększona aktywność władzy publicznej w ramach polityki senioralnej powinna być odzwierciedlona, również, w wojewódzkich dokumentach strategicznych.

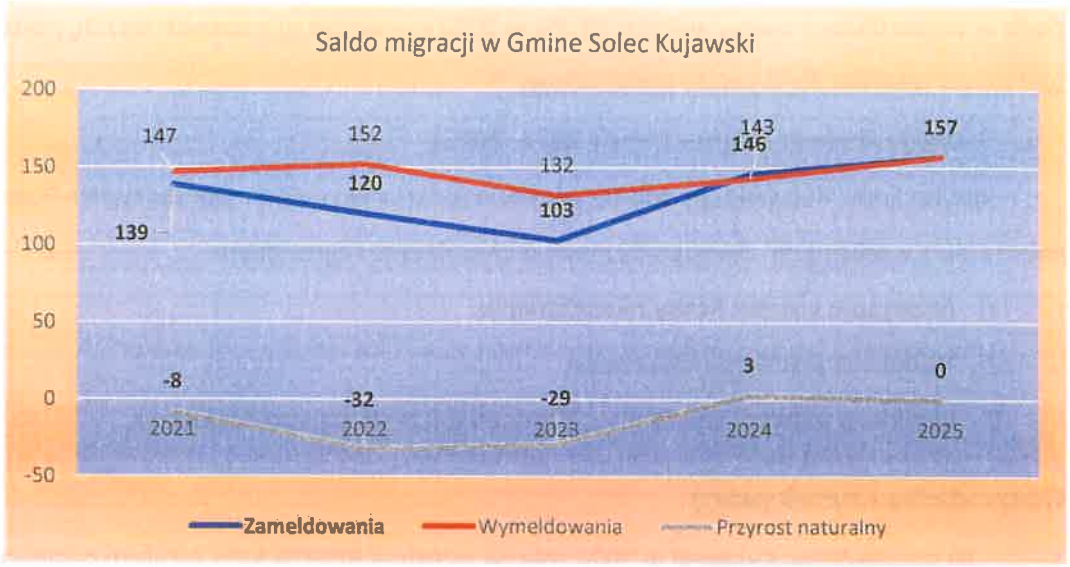
Wykres 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Solec Kujawski w porównaniu do powiatu i województwa w latach 2020-2024.
Źródło: GUS BDL

Wpływ na strukturę demograficzną mają przede wszystkim dwa czynniki: przyrost naturalny, określający różnicę pomiędzy ilością żywych urodzeń, a zgonów oraz saldo migracji przedstawiające stosunek liczby osób osiedlających się w gminie do osób opuszczających gminę. W oby przypadkach im wyższy wskaźnik tym lepiej, a wskaźnik poniżej zera (ujemny) oznacza kurczenie się populacji. Strukturę obu zjawisk w czasie, pomiędzy 2021 a 2025 r. obrazują wykresu nr 4 i nr 5.

Wykres 4. Przyrost naturalny w gminie Solec Kujawski w latach 2021-2025.
Źródło: GUS BDL

Momentem kluczowym jest moment przecięcia się krzywych urodzeń żywych i zgonów w 2021 r. Jednak stosunkowo wysoki wskaźnik zgonów w latach 2020-2022 może być tłumaczony pandemią COVID-19, gdy w całym kraju odnotowano większą ilość zgonów niż w poprzednich latach. Tezę tę może potwierdzać fakt, iż w 2023 roku liczba zgonów była już niższa. Stały jest trend spadkowy liczby urodzin na przestrzeni 5 lat.

Wykres 5.: Saldo migracji w Gminie Solec Kujawski w latach 2021-2025.
Źródło: GUS BDL

Saldo migracji w gminie Solec Kujawskim również jest ujemne. Najmniejszy spadek nastąpił w okresie pandemii, jednak wówczas mobilność ludzi była ograniczona. Nie zmienia to faktu, że rocznie w populacji ubywa kilkadziesiąt osób, ponieważ postanawiają się oni wyprowadzić do innej miejscowości. W 2024 roku po raz pierwszy od kilku lat zanotowano dodatnie saldo migracji. Warto przy tym zaznaczyć, że wskaźnik salda migracji obliczany jest na podstawie różnicy pomiędzy zameldowaniami, a wymeldowaniami, ponadto wiele osób zmieniających miejsce zamieszkania zapomina bądź nie chce zmieniać meldunku. W związku z tym wskaźnik ten może być jedynie orientacyjny.

Gmina Solec Kujawski wyróżnia się dobrym położeniem geograficznym, sąsiadując bezpośrednio z Miastem Bydgoszcz i stanowiąc jego obszar funkcjonalny. Pomimo korzystnych warunków osiedleńczych, populacja gminy w ostatnich latach nieznacznie się zmniejsza. Co więcej, prognozy demograficzne dla gminy nie są korzystne - według szacunków, do 2030 r. liczba jej mieszkańców ma zmaleć o 4,4%, co będzie skutkiem utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Mieszkańcy gminy przenoszą się przede wszystkim

do większych ośrodków miejskich (Bydgoszcz, Toruń) oraz do innych gmin położonych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy. Warto odnotować fakt, że inne gminy Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego wyróżniają się zazwyczaj bardzo wysokim saldem migracji - w przypadku Gminy Solec Kujawski, jej graniczenie z Bydgoszczą nie przekłada się na wzrost liczby mieszkańców. Problemem gminy jest także starzenie się społeczności lokalnej - odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wyniósł 18,3% w 2022 r. – wzrósł w ostatnich latach, ponadto był wyższy niż odsetek dla powiatu bydgoskiego. [11]

1. **Sytuacja Demograficzna (Trendy 2021–2025)**

Gmina Solec Kujawski, podobnie jak wiele gmin w województwie Kujawsko-Pomorskim, mierzy się z wyzwaniami demograficznymi o charakterze regresyjnym:

1) **Następuje spadek liczby mieszkańców**.
2) **Widoczna jest dynamika zmian.**
3) **Struktura wieku:** Obserwuje się proces starzenia się społeczeństwa.

Gospodarka i rynek pracy

W gminie Solec Kujawski w 2021 roku w rejestrze REGON było zarejestrowanych 1 713 podmiotów gospodarczych, z czego 1 259 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tym samym roku zarejestrowano 133 nowe podmioty, a 64 zostały wykreślone. W latach 2009-2021 najwięcej podmiotów (175) zarejestrowano w 2010 roku, a najmniej (108) w 2017 roku. Najwięcej wykreśleń z rejestru (222) miało miejsce w 2009 roku, a najmniej (64) w 2021 roku. Według danych z rejestru REGON, w gminie Solec Kujawski najwięcej podmiotów posiadających osobowość prawną to spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością (141). W analizie zatrudnienia najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających 0-9 pracowników (1 622). Spośród wszystkich podmiotów, 1,6% (27) zajmuje się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem, 27,8% (477) przemysłem i budownictwem, a 70,6% (1 209) to pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą najczęściej deklarowane branże to handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (22,4%) oraz budownictwo (18,7%).

[11] Diagnoza Potrzeb i Potencjału Gminy Solec Kujawski w Zakresie usług Społecznych Gmina Solec Kujawski 2024-2029, str. 8-13.

W gminie bezrobocie występuje na niskim poziomie. PUP w Bydgoszczy w swoich sprawozdaniach nie podaje ilości bezrobotnych pod względem gmin. Jednak problemem są stosunkowo niskie pensje. Średnie wynagrodzenie w powiecie bydgoskim wynosi ok. 85% średniego wynagrodzenia w kraju. Taki stan rzeczy może budzić poczucie frustracji, niechęci i niezadowolenia społecznego. [12]

Edukacja i kultura

W Gminie Solec Kujawski działają cztery przedszkola: dwa publiczne i dwa prywatne. Korzysta z nich 90,6% dzieci w wieku 3-6 lat, co jest wynikiem wyższym niż w powiecie (83,2%) i województwie (89,4%). Edukację podstawową zapewniają dwie szkoły: SP nr 1 im. Tadeusza Kościuszki oraz SP nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie. Wyniki egzaminów ósmoklasisty były niższe niż średnia w powiecie bydgoskim, ale zbliżone do średniej wojewódzkiej.

Kształcenie ponadpodstawowe oferuje Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych, który obejmuje liceum, technikum oraz szkołę branżową I stopnia. Działa tu także Szkoła Muzyczna I stopnia im. Fryderyka Chopina, oferująca naukę w systemie czteroletnim lub sześcioletnim. Na terenie gminy nie funkcjonują uczelnie wyższe. Mieszkańcy mogą kontynuować naukę w pobliskich ośrodkach, takich jak Toruń i Bydgoszcz, bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania.

Życie kulturalne w gminie koncentruje się wokół Soleckiego Centrum Kultury, które organizuje różnego rodzaju wydarzenia i zajęcia artystyczne dla mieszkańców. Ważną rolę w integracji mieszkańców odgrywają cztery świetlice wiejskie, będące miejscem spotkań Kół Gospodyń Wiejskich, które dbają o zachowanie tradycji i angażują społeczność w różne aktywności.

Biblioteka Publiczna w Solcu Kujawskim, oprócz tradycyjnych funkcji, organizuje zajęcia dla rodzin z dziećmi, młodzieży oraz osób starszych.

Istotną rolę w aktywności seniorów stanowią: Uniwersytet Trzeciego Wieku WSG Filia w Solcu Kujawskim i Stowarzyszenie Solecki Uniwersytet Trzeciego Wieku, oferujące wycieczki, lekcje tańca, wykłady, lektoraty oraz spotkania na temat nowych technologii.

[12] Diagnoza Potrzeb i Potencjału Gminy Solec Kujawski w Zakresie usług Społecznych Gmina Solec Kujawski 2024-2029, str. 13.

Dla seniorów działają również Kluby Seniora „Niezapominajka" oraz „Szarotka", które organizują różne wydarzenia kulturalne.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Solcu Kujawskim posiada halę sportowo-widowiskową, stadion z boiskiem treningowym oraz nowoczesny park wodny. W latach 2018-2025 zorganizowano tam wiele imprez sportowych dla mieszkańców miasta jak i imprez o zasięgu powiatowym, ogólnopolskim jak i międzynarodowym.

Według danych GUS z 2024 roku, na terenie gminy były trzy obiekty turystyczne z 167 miejscami noclegowymi, co stanowi wzrost o 49% w porównaniu do 2020 roku. Faktyczna liczba miejsc noclegowych może być wyższa, ponieważ GUS uwzględnia tylko obiekty z co najmniej 10 miejscami. Gmina uchwala corocznie Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, obejmujący różne obszary, takie jak niepełnosprawność, rekreacja i kultura. W latach 2020-2024 wsparcie finansowe dla działań społecznych utrzymywało się na podobnym poziomie.

Pomoc społeczna i wybrane dysfunkcje społeczne

W dniu 1 kwietnia 2024 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim został przekształcony w Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim. Poniżej przedstawiono ogólne informacje dotyczące pomocy społecznej oraz podano dane statystyczne obrazujące skalę korzystania ze wsparcia oraz występowania problemów społecznych.

Tabela 1. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w gminie Solec Kujawski w latach 2021-2025 z wyróżnieniem przyczyn udzielenia pomocy

Przyczyna objętych pomocą społeczną	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
Ubóstwo	182	161	155	142	152
Bezrobocie	88	71	82	68	87
Długotrwała lub ciężka choroba	245	207	210	206	217
Bezradność opiekuńczo-wychowawczych	105	87	111	95	85
Niepełnosprawność	179	156	168	164	175
Alkoholizm	34	25	23	22	11
Bezdomność	12	11	15	14	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa	46	37	43	30	29
Przemoc domowa	1	3	1	4	8
Op. postpenitencjarna	2	4	3	7	9
Zdarzenie losowe	3	5	1	1	3

Sytuacja kryzysowa	0	2	3	0	0
Narkomania	2	7	4	5	1

Źródło: sprawozdania z działalności CUS w Solcu Kujawskim

Jednym ze wskaźników mówiących o kondycji społecznej w gminie Solec Kujawski są dane dotyczące przyczyn objęcia danych osób i ich rodzin różnymi formami pomocy społecznej. Wynika z niej, że w większości przypadków zanotowano spadek rodzin, obejmowanych wsparciem. Z jednej strony może wynikać ze zmian demograficznych, niskiego kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, z drugiej zaś **świadczy o skuteczności pracy w zakresie pomocy społecznej. Widoczny jest spadek liczby rodzin zmagających się z ubóstwem i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.**

Problemem społecznym jest nadal przemoc domowa. Potwierdzają to dane wynikające ze sprawozdań dotyczących występowania przemocy domowej w Gminie Solec Kujawski. Zbiorcze dane, w tym zakresie przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Ilość Niebieskich Kart oraz wybrane dane dot. NK w latach 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Wyp. Formularz „A" NK	44	39	35	25	28
Rodziny objęte NK	56	56	37	35	38
Ilość wszczętych NK [rodz.]	39	35	31	25	23
Ilość osób doznających prz. dom.	43	34	32	35	36

Źródło: sprawozdania z działalności CUS w Solcu Kujawskim

Dane przedstawione w tabeli pokazują, że ilość niebieskich kart, jak również osób dotkniętych przemocą znacząco spadła na przestrzeni 5 lat. Jednak w ostatnich dwóch latach liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę utrzymuje się na podobnym poziomie, a liczba osób doznających przemocy minimalnie wzrosła w 2025 roku.

Kluczowe czynniki depopulacji

Ujemny Przyrost Naturalny

Odnotowano **trwałą przewagę liczby zgonów nad liczbą urodzeń**, świadczącą o pogłębiającym się niżu demograficznym i starzeniu się populacji. Stały jest trend spadkowy liczby urodzeń na przestrzeni 5 lat (2021-2025).

Saldo Migracji

W analizowanych latach odnotowano **ujemne saldo migracji**. Prognozy demograficzne dla gminy nie są korzystne - według szacunków, do 2030 r. liczba mieszkańców Gminy ma zmaleć o 4,4%, co będzie skutkiem utrzymującego się ujemnego przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Mieszkańcy gminy przenoszą się przede wszystkim do większych ośrodków miejskich (Bydgoszcz, Toruń) oraz do innych gmin położonych w obszarze funkcjonalnym Bydgoszczy.

Problemy i wyzwania społeczne występujące w Gminie Solec Kujawski

Zdiagnozowane problemy w poszczególnych obszarach:

Demografia:

- Trwała depopulacja i starzenie się ludności;
- Ujemny przyrost naturalny (więcej zgonów niż urodzeń);
- Systematyczny spadek liczebności grupy wiekowej 18–59 lat, co wpływa negatywnie na rynek pracy i bazę opiekunów nieformalnych.

Beneficjenci pomocy społecznej:

- Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- Wzrost liczby beneficjentów usług społecznych;
- Zmiana profilu potrzeb – wzrost liczby kobiet 60+ oraz dorosłych mężczyzn wśród beneficjentów;
- Narastające ryzyka dochodowe, zdrowotne i opiekuńcze;
- Presja na usługi środowiskowe, długoterminowe wsparcie opiekuńcze i mieszkalnictwo wspomagane i treningowe.

Infrastruktura i integracja młodzieży:

- brak miejsc do spędzania czasu wolnego młodzieży;
- niewystarczająca liczba zajęć i wydarzeń skierowanych do dzieci i młodzieży;
- problemy związane z bezpieczeństwem;
- problemy z dojazdem do szkoły lub innych miejsc;
- ograniczona liczba miejsc integracji seniorów;

- niewystarczająca komunikacja pomiędzy miastami i wsiami mieszkańców;
- niewystarczający dostęp do usług medycznych;
- starzenie się mieszkańców;
- niewystarczający dostęp do psychologa i psychiatry.

Finansowanie usług:

- Wzrost popytu na usługi i inflacja ograniczają elastyczność finansową gminy.
- Rosnące nakłady na oświatę i pomoc społeczną, ale brak elastyczności w budżecie.
- Potrzeba przesunięcia wydatków z transferów pieniężnych na usługi środowiskowe, w tym kontraktowane z NGO.

Tabela 3 Problemy zdiagnozowane w Gminie Solec Kujawski

Problem / Wyzwanie	Obszar działań	Adresat działań
Depopulacja i starzenie się ludności	Polityka prorodzinna, wsparcie opiekunów	Urząd Miejski, CUS, instytucje zdrowotne, NGO
Wzrost liczby beneficjentów usług społecznych	rozwój usług społecznych, wsparcie długoterminowe, koordynacja usług,	CUS, NGO, samorząd, instytucje zdrowotne
Braki infrastruktury i integracji młodzieży i seniorów	Decentralizacja usług, transport, weryfikacja oferty dla młodzieży i seniorów	OSiR, SCK, szkoły, NGO, samorząd, OSP, sołectwa
Ograniczenia finansowe i elastyczność budżetu	Dywersyfikacja źródeł finansowania, kontraktowanie usług	Urząd Miejski, Rada Miejska, NGO
Kompetentna Kadra Centrum Usług Społecznych	specjalizacja kadry, koordynacja	CUS, Urząd Miejski, instytucje szkoleniowe, ROPS

Analiza problematyki społecznej na terenie Gminy wskazuje na konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na zwiększenie skuteczności i dostępności wsparcia dla najbardziej potrzebujących grup mieszkańców. Poniżej przedstawiamy kluczowe elementy odpowiadające na zidentyfikowane wyzwania:

1. Wzmocnienie koordynacji i rozwój usług społecznych
    1) Tworzenie trwałych mechanizmów współpracy i komunikacji pomiędzy podmiotami społecznymi, takimi jak organizacje pozarządowe, instytucje publiczne i inne podmioty działające na rzecz mieszkańców.

2) Ustanowienie platform współpracy, które umożliwią wymianę informacji, wspólne planowanie i realizację działań, co zwiększy spójność i skuteczność wsparcia.

2. Rozwój oferty i dostępnych przestrzeni dla młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami.
   1) rozwijanie oferty centrów kultury, klubów i świetlic, oraz organizacja zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych, które będą odpowiadały na potrzeby różnych grup wiekowych i społecznych.
   2) Zapewnienie dostępności przestrzeni publicznych, w tym dostosowanie infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami, oraz rozwój specjalistycznych form wsparcia.
3. Usprawnienie mobilności i dostępności usług.
   1) Inwestycje w infrastrukturę transportową, takie jak poprawa dostępności komunikacji publicznej.
   2) Organizacja mobilnych form wsparcia, np. mobilnych punktów konsultacyjnych, które będą docierać do mieszkańców w trudno dostępnych lokalizacjach.
   3) Zwiększenie dostępności usługi transportowej door-to-door.
4. Rozwój kompleksowych programów wsparcia dla rodzin i dzieci.
   1) Opracowanie programów obejmujących działania profilaktyczne, edukacyjne i aktywizacyjne, skupiających się na wczesnej interwencji i zapobieganiu wykluczeniu.
   2) Włączenie rodzin w działania wspierające rozwój dzieci i młodzieży, promując zdrowe i bezpieczne środowiska rodzinne.
5. Wzmocnienie kompetencji pracowników CUS.
   1) Szkolenia z zakresu koordynacji i case-managementu, które pozwolą pracownikom lepiej rozpoznawać i reagować na złożone potrzeby mieszkańców.
   2) Usprawnienie mechanizmów współpracy i wymiany informacji, co zwiększy efektywność działań i zapobiegnie reaktywności.

Podsumowując, kluczowym celem jest budowa elastycznej, spójnej i dostępnej sieci wsparcia społecznego dla osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, w tym potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu lub osób z niepełnosprawnością oraz dzieci i młodzieży, która będzie odpowiadać na zróżnicowane potrzeby mieszkańców, zwłaszcza tych najbardziej zagrożonych wykluczeniem. Systematyczne rozszerzanie wachlarza usług społecznych odpowiadających potrzebom mieszkańców i pozwalających na pozostanie mieszkańców w Gminie.

Wykorzystanie potencjału Centrum Usług Społecznych, jednostek samorządowych, lokalnych społeczności i infrastruktury, przy jednoczesnym poprawieniu koordynacji i mobilności, przyczyni się do zwiększenia jakości życia i integracji społecznej na terenie Gminy.

Analiza dokumentów strategicznych Samorządu i aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski pozostaje spójny z obowiązującymi dokumentami strategicznymi, programowymi oraz uchwałami Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim, które wyznaczają kierunki polityki społecznej, rozwoju lokalnego oraz współpracy z partnerami społecznymi. Dokumenty te tworzą ramy instytucjonalne i programowe dla wdrażania procesu deinstytucjonalizacji oraz wzmacniania usług społecznych opartych na środowisku lokalnym w perspektywie najbliższych lat.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2016 – 2023 (+) została uchwalona przez Radę Miejską w Solcu Kujawskim uchwałą nr XXI/197/16 z dnia 25 listopada 2016 roku pełni funkcję kluczowego dokumentu operacyjnego w obszarze polityki społecznej. W strategii określone zostały kierunki działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych oraz zadania określające pomoc różnym grupom, sposoby ich osiągnięcia oraz realizatorów. Cel 3 strategii zakłada wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej oraz zapewnienie wsparcia umożliwiającego osobom starszym i niepełnosprawnym funkcjonowanie w środowisku.

Strategia określa główne kierunki działań na rzecz rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wspiera rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, promuje działania profilaktyczne i wczesną interwencję co sprzyja stopniowemu ograniczaniu roli instytucjonalnych form opieki na rzecz wsparcia rodzinnego i środowiskowego.

Istotnym elementem systemu realizacji usług społecznych jest **Roczny Program Współpracy Gminy Solec Kujawski z Organizacjami Pozarządowymi**, uchwalany jest corocznie uchwałą Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim (projekt na rok 2026 opublikowany w BIP). Program ten umożliwia powierzanie organizacjom pozarządowym realizacji różnorodnych zadań z zakresu usług społecznych, wsparcia rodzin, aktywizacji społecznej, integracji i podejmowania działań na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. W kontekście

deinstytucjonalizacji sprzyja on rozwojowi elastycznych, lokalnych i spersonalizowanych form wsparcia, dostosowanych do rzeczywistych potrzeb mieszkańców.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Solec Kujawski na lata 2026–2029, przyjęty Uchwałą Nr XXIII/171/25 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 19 grudnia 2025 roku. Program wzmacnia działania profilaktyczne, terapeutyczne oraz środowiskowe, koncentrując się na ograniczaniu negatywnych skutków uzależnień oraz wspieraniu rodzin dotkniętych tym problemem. Przyczynia się do rozwoju lokalnych usług wsparcia, działań wczesnej interwencji oraz pracy środowiskowej, co ogranicza konieczność korzystania z instytucjonalnych form pomocy.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Solca Kujawskiego na lata 2026–2028, przyjęty **Uchwałą Nr XX/146/25 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 24 października 2025 r.**, stanowi podstawowy instrument realizacji polityki rodzinnej gminy. Program koncentruje się na wzmacnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz zapobieganiu umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. Sprzyja rozwojowi usług środowiskowych, pracy asystentów rodziny, poradnictwa rodzinnego oraz lokalnych inicjatyw wspierających rodziny w kryzysie, wspierając model opieki oparty na rodzinie i społeczności lokalnej, zgodny z założeniami deinstytucjonalizacji.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Solec Kujawski na lata 2024–2030, przyjęty **Uchwałą Nr LXXXI/563/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 23 lutego 2024 r.**, określa ramy działań w zakresie zapobiegania przemocy, ochrony osób doświadczających przemocy oraz zapewniania im specjalistycznego wsparcia. Program rozwija dostępne lokalnie usługi środowiskowe, w tym poradnictwo, interwencję kryzysową oraz wsparcie psychologiczne, umożliwiając udzielanie pomocy w miejscu zamieszkania i ograniczając potrzebę korzystania z długoterminowych placówek instytucjonalnych.

Uzupełnieniem systemu lokalnych polityk społecznych jest **Statut Młodzieżowej Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim przyjęty Uchwałą Nr VI/44/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 23 sierpnia 2024 roku.** Dokument wzmacnia udział młodzieży w procesach decyzyjnych oraz konsultacyjnych, daje możliwość inicjowania działań dotyczących życia młodych ludzi w Gminie, szczególnie w zakresie nauki, kultury, sportu i ekologii oraz

inspirowanie i koordynowanie inicjatyw młodych ludzi wpisujących się w budowanie aktywnej i zaangażowanej społeczności lokalnej.

Wspólne oddziaływanie wskazanych dokumentów tworzy spójne ramy dla wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski. Niniejszy Plan jest narzędziem, które integruje istniejące strategie i programy ukierunkowane na rozwój usług środowiskowych, usług społecznych „szytych na miarę" dla mieszkańca, wzmacnianie roli rodziny i społeczności lokalnej oraz stopniowe ograniczanie zależności osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu od instytucjonalnych form opieki. Realizacja jego założeń przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia dostępności usług społecznych jak i budowy nowoczesnego, lokalnego systemu wsparcia odpowiadającego na zmieniające się potrzeby społeczne.

Analiza zasobów środowiskowych

Zasoby instytucjonalne i społeczne w Gminie Solec Kujawski są kluczem do rozwoju usług społecznych. Zasoby instytucjonalne i społeczne dostępne w gminie są bardzo istotne w planowaniu i rozwoju lokalnych usług społecznych, ponieważ dają podstawę do realizacji polityk, których zadaniem jest wsparcie mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa oraz potencjałem realizującym cele deinstytucjonalizacji — przenoszenia wsparcia z opieki zamkniętej do środowiskowych form pomocy (opiekuńcze, asystenckie, wytchnieniowe, aktywizujące) aby mieszkaniec mógł jak najdłużej pozostać w swoim miejscu zamieszkania.

Do zasobów zaliczamy:

1. Instytucje publiczne (np. Centrum Usług Społecznych, szkoły, placówki zdrowotne, samorząd), które świadczą usługi na podstawie prawa.
2. Organizacje pozarządowe działające na bazie inicjatywy mieszkańców.

Instytucje publiczne i organizacje pozarządowe współtworzą lokalny system wsparcia społecznego, różniąc się sposobem działania i finansowania.

Dla Gminy Solec Kujawski ważna jest ocena dostępności instytucji, zasobów kadrowych, infrastruktury i zakresu usług realizowanych lub możliwych do realizacji usług. Pozwala to planować działania w ramach celu deinstytucjonalizacji, czyli rozwijać i planować usługi blisko

środowiska lokalnego, z poszanowaniem godności i autonomii mieszkańców, którzy wsparcia potrzebują.

Podział zasobów lokalnych według roli w systemie usług społecznych:

1. **Zasoby kluczowe:** Największy wpływ na kształt, jakość i dostępność usług (np. CUS placówki oświatowe, NGO realizujące zadania zlecone).
2. **Zasoby ważne:** Wspierają planowanie i uzupełniają ofertę usług (np. Soleckie Centrum Kultury, parafie, Koła Gospodyń Wiejskich, kluby sportowe, świetlice).
3. **Zasoby pomocnicze:** Zaangażowanie okazjonalne, ważne w sytuacjach kryzysowych (np. OSP, lokalni liderzy, przedsiębiorcy).

Identyfikacja tych zasobów jest kluczowa dla przygotowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji, gdyż określa realne możliwości świadczenia usług blisko mieszkańców.

Tabela 4 Kluczowe organizacje i instytucje w Gminie Solec Kujawski

Nr	Nazwa instytucji	Liczba	Posiadane zasoby	Komentarz
1	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (CUS)	1	merytoryczne, finansowe, organizacyjne, infrastrukturalne	Realizuje zadania z zakresu świadczenia pieniężnego, wsparcie specjalistyczne, programy rodzinne, działania interwencyjne; fundament systemu usług społecznych
2	Urząd Miejski w Solcu Kujawskim	1	merytoryczne, finansowe, organizacyjne, infrastrukturalne	Koordynuje polityki społeczne, programy profilaktyczne i deinstytucjonalizacyjne, zarządza budżetem i współpracą CUS/NGO.
3	Rada Miejska w Solcu Kujawskim	1	decyzyjne, budżetowe, organizacyjne	Uchwala strategie i budżet, nadaje statut CUS, przyjmuje Uchwałą Programy Usług Społecznych, decyduje o środkach na politykę społeczną.
4	Zespół interdyscyplinarny w Solcu Kujawskim	1	organizacyjne, merytoryczne	Prowadzi działania interwencyjne, edukacyjne i wspierające osoby doświadczające przemocy
5	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)	1	merytoryczne, organizacyjne, finansowe	Realizuje lokalną politykę przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, współpracuje z CUS, szkołami, policją, NGO; finansuje usługi terapeutyczne i wsparcie psychologiczne, wsparcie dzieci w Świetlicy Terapeutycznej

Tabela 5 Ważne organizacje i instytucje

Nr	Nazwa instytucji	Liczba	Posiadane zasoby	Komentarz
1	Szkoły podstawowe (publiczne)	2	organizacyjne, merytoryczne, infrastrukturalne	Edukacja i funkcja środowiskowa, wczesne wykrywanie problemów rodzinnych, współpraca z CUS, programy profilaktyczne i wsparcie psychologiczne
2	Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim (publiczne), w tym: 1. Liceum Ogólnokształcące, 2. Technikum, 3. Branżowa Szkoła I Stopnia	1	Organizacyjne, merytoryczne, infrastrukturalne	Edukacja i funkcja środowiskowa, wykrywanie problemów rodzinnych, współpraca z CUS, programy profilaktyczne i wsparcie psychologiczne.
3	Publiczne przedszkola	2	organizacyjne, merytoryczne, infrastrukturalne	Profilaktyka uniwersalna, edukacja emocjonalna, ważne ogniwo w systemie wsparcia rodzin.
4	Szkoła Muzyczna I stopnia im. Fryderyka Chipina	1	organizacyjne, merytoryczne, infrastrukturalne	Edukacja i funkcja środowiskowa, wykrywanie problemów rodzinnych, współpraca z CUS
5	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Solcu Kujawskim	1	organizacyjne, merytoryczne, infrastrukturalne	Działania aktywizujące, wspierające, rozwijające, rekreacyjne.
6	Centrum Aktywności i Edukacji – Biblioteka Publiczna	1	organizacyjne, merytoryczne, infrastrukturalne	Działania aktywizujące, wspierające, rozwijające, rekreacyjne.
7	Ochrona zdrowia – przychodnia publiczna	1	Organizacyjne, merytoryczne, usługowe	Leczenie, profilaktyka, edukacja, ważne ogniwo wsparcia mieszkańców w każdym wieku

Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług

Analiza rozwoju usług społecznych i procesów deinstytucjonalizacji na podstawie przedstawionych danych z Gminy Solec Kujawski za 2024 r.:

1. Rozwój usług społecznych:

   1) Rozbudowa programów wsparcia dla różnych grup społecznych:

a. Program „Posiłek w szkole i w domu" – wsparcie żywieniowe dla 331 osób, co świadczy o rozszerzaniu zakresu usług żywieniowych i wsparcia materialnego dla rodzin i osób potrzebujących.
b. Program „Opieka Wytchnieniowa" i „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej" – zapewnienie wsparcia dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi, co podnosi jakość życia i integrację społeczną tych grup.
c. Program „Opieka 75+" – skoncentrowanie na wsparciu osób starszych, w tym na usługach opiekuńczych i integracji społecznej oraz utrzymanie Klubu samopomocy „Stokrotka".

2) Zapewnienie specjalistycznych usług i wsparcia:

a. Gminny Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej – działania diagnostyczno-pomocowe, zwiększające bezpieczeństwo i wsparcie dla ofiar przemocy.
b. Gminny Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Solec Kujawski – działania prewencyjne, edukacyjne i diagnostyczne, co świadczy o rozbudowie usług profilaktycznych.

3) Wsparcie edukacji i rozwoju lokalnej społeczności:

a. Stypendia dla uzdolnionych uczniów – promowanie rozwoju talentów i wyróżniających się uczniów.
b. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, realizacja zadań publicznych i małych grantów – rozwijanie partnerstwa i inicjatyw społecznych.

2. Proces deinstytucjonalizacji:

1) Wzrost usług środowiskowych i wsparcia domowego:

a. Dofinansowanie usług opiekuńczych i wsparcia rodzin, zamiast rozwiązań instytucjonalnych, wskazuje na tendencję deinstytucjonalizacji, czyli przesuwanie nacisku z opieki instytucjonalnej na usługę w środowisku domowym.

2) Rozbudowa i utrzymanie lokalnych centrów i klubów:

a. Utrzymanie działalności i finansowanie Klubu Samopomocy „Stokrotka" oraz innych form aktywizacji społecznej wskazuje na rozwój usług społecznych w formie dostępnej i skoncentrowanej na środowisku lokalnym, co sprzyja odciążeniu instytucji opiekuńczych.

b. Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Samopomocy i Domu Dziennego Pobytu pozwalają na wsparcie osób z niepełnosprawnością w tym z zaburzeniami psychicznymi i dają możliwość zagospodarowania mieszkańcom czasu wolnego oraz integrację i przygotowanie do samodzielności.

3) Wsparcie rodzin i jednostek w ich naturalnym środowisku:

a. Świadczenia pieniężne, wsparcie finansowe i asystencja osobista, opieka wytchnieniowa, usługi sąsiedzkie służą temu, by realizować opiekę i wsparcie w miejscu zamieszkania, redukując konieczność korzystania z placówek zamkniętych.

b. Profilaktyczne wsparcie pielęgniarki i psychologa w miejscu zamieszkania pozwala na zapobieganie pogorszeniu zdrowia, wychwycenie niepokojących sygnałów i objęcie wsparciem medycznym na początkowym etapie choroby.

c. Mieszkania wspomagane – pozwalają na pozostanie mieszkańców w środowisku przy odpowiednim wsparciu w formie usług.

d. Mieszkanie treningowe – pozwala na przygotowanie osoby z niepełnosprawnością do samodzielnego życia przy wsparciu osób z zewnątrz i pozostanie mieszkańca w swoim miejscu zamieszkania.

Gmina Solec Kujawski systematycznie rozwija i wzmacnia usługi społeczne ukierunkowane na wsparcie w środowisku naturalnym, co jest zgodne z trendem deinstytucjonalizacji.

Powiększanie zakresu usług opiekuńczych, profilaktycznych i społecznych, a także zwiększanie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi świadczy o świadomej strategii przesuwania akcentu z opieki instytucjonalnej na wsparcie środowiskowe, co sprzyja integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców. Finansowe wsparcie i programy skoncentrowane na rodzinach, osobach starszych i niepełnosprawnych pokazują, że gmina stawia na rozwój usług społecznych w formie deinstytucjonalizacji, minimalizując konieczność korzystania z placówek zamkniętych i promując opiekę w warunkach domowych i lokalnych.

Podsumowując, działania Gminy Solec Kujawski wykazują wyraźne tendencje rozwojowe w zakresie usług społecznych i przesunięcia w kierunku deinstytucjonalizacji, z naciskiem na wsparcie w środowisku naturalnym oraz rozwój usług środowiskowych i lokalnych.

Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia

Miernikiem aktywności społecznej jest niewątpliwie liczba funkcjonujących organizacji pozarządowych. W gminie działają aktywnie następujące NGO'sy:

1. Stowarzyszenie Rozwoju Solca Kujawskiego,
2. Chorągiew Kujawsko- Pomorska Związku Harcerstwa Polskiego Hufiec Solec Kujawski,
3. Klub Karate Kyokushin,
4. Klub Jeździecki Classic,
5. Koło Miejskie 125 przy Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Bydgoszczy,
6. Klub Seniora „Niezapominajka" przy Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Seniora,
7. Klub Seniora „Szarotka" przy Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Seniora,
8. Klub Sportowy „UNIA" Solec Kujawski,
9. Klub Turystów Pieszych „Horyzont" Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego przy Klubie Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych,
10. Koło Oddziału Okręgowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Solcu Kujawskim,
11. Miejski Ludowy Klub Sportowy,
12. Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „START",
13. Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy TIE BREAK Solec Kujawski,
14. Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Wisełka",
15. Oddział Miejski Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego Torpedo,
16. Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych,
17. Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „DELFIN",
18. Stowarzyszenie Wspierania Rodzin,
19. Towarzystwo Miłośników Solca Kujawskiego,
20. Drużyna 100 Solec Kujawski przy Rejonowym Wodnym Ochotniczym Pogotowiu Ratunkowym w Bydgoszczy,
21. Uczniowski Klub Sportowy „TOP" Solec Kujawski,
22. Grupa Ratownictwa Specjalistycznego Organizacja Proobronna BIZON Solec Kujawski im. Gen. Augusta Emila Fieldorfa,
23. Stowarzyszenie im. SUE RYDER,

24. Stowarzyszenie „Edukacja Muzyczna Drogą Sukcesu",
25. Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Solcu Kujawskim,
26. Fundacja JEKO – „JAK JEŻ Z KOTEM",
27. Stowarzyszenie Miłośników Tańca,
28. „AS" Aktywny Senior Solec Kujawski,
29. Kitku w Mieście- wolontariusze z Solca,
30. Fundacja „DOBRO",
31. Stowarzyszenie Solecki Uniwersytet Trzeciego Wieku,
32. Stowarzyszenie Klub Koszykarski Żaroodporni,
33. Stowarzyszenie Kujawska Synergia Rozwoju,
34. Stowarzyszenie Aktywni dla zdrowia „BeActive",
35. Stowarzyszenie Chór Święta Cecylia,
36. Stowarzyszenie Absolwenci i Miłośnicy ZSOiZ w Solcu Kujawskim.

Gmina Solec Kujawski współpracuje z partnerami zagranicznymi, tj. miastem Basztanka w Ukrainie. Gmina Solec Kujawski jest członkiem Metropolii Bydgoszcz, Związku Miast Polskich, Związku Miast Nadwiślańskich, Lokalnej Grupy Działania „Trzy Doliny" oraz Stowarzyszenia „Europa Kujaw i Pomorza".

Kluczowe wnioski z diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Solec Kujawski

Gmina Solec Kujawski stoi przed dużymi wyzwaniami wynikającymi z demografii, malejącej liczby ludności, starzejącego się społeczeństwa i rosnącego zapotrzebowania na wsparcie i rosnących potrzeb mieszkańców. Diagnoza pokazuje, że „najważniejszymi sektorami wymagającymi pilnej interwencji jest poprawa dostępności do specjalistycznych usług medycznych, zwiększenie dostępności do świadczeń psychiatrycznych oraz psychologa, prowadzenie inicjatyw promujących psychoedukację oraz integracja społeczna. To w tych aspektach w Gminie Solec Kujawski zdiagnozowane zostały największe deficyty. Poziom ochrony zdrowia jest największym uświadomionym problemem mieszkańców. Jednak społeczność lokalna boryka się brakiem integracji, wzajemnego rozumienia potrzeb,

i wzajemnej pomocy. Mieszkańcy utracili zdolność oddolnego organizowania się i samodzielnego podejmowania wspólnych inicjatyw"[13]. Społeczeństwo się starzeje, liczba mieszkańców maleje z powodu migracji, szczególnie ludzi młodych i w wieku produkcyjnym co wpływa na dostępność opiekunów. Mieszkańcy raczej dobrze oceniają świadczone usługi jednak jest to ocena usług dostępnych, a nie usług, które są oczekiwane.

Co prawda maleje liczba beneficjentów pomocy społecznej, ale wzrasta liczba beneficjentów usług społecznych. Z Diagnozy potrzeb i potencjału wynika, że Gmina posiada dosyć wysoki poziom zasobów usług społecznych, które stanowią duże wsparcie dla mieszkańców. Największe są jednak potrzeby mieszkańców w zakresie specjalistycznych usług medycznych, które wykraczają poza ustawowe kompetencje gminy. Realizacja wsparcia w ramach projektów dotyczy, w przypadku specjalistycznych usług, profilaktyki i nie jest rozwiązaniem dla osób, które wymagają zabiegów medycznych oraz systemowym rozwiązaniem problemu. Dostępność usług jest uzależniona od możliwości pozyskania środków zewnętrznych. Gmina posiada zasoby kadrowe, w tym kompetentnych pracowników Centrum Usług Społecznych przygotowanych do tworzenia systemu usług społecznych, realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej ora pracy socjalnej. Jeśli chodzi o młodzież to głównym zdiagnozowanym problemem są niedobory miejsc do spędzania czasu, brak dodatkowych zajęć, utrudniony dostęp do usług związany z odległością I braklem transportu. Potwierdza to potrzebę tworzenia usług blisko miejsca zamieszkania, w różnych miejscach Gminy, a nie ich centralizacji w instytucjach, które zna. Mimo wzrostu wysokości środków finansowych na oświatę i pomoc społeczną brakuje finansowania na zabezpieczenie wszystkich potrzeb. Rosnący popyt i inflacja wymagają dywersyfikacji źródeł finansowania.[14]

Zasoby lokalne, takie jak szkoły, świetlice, jednostki OSP, KGW, NGO i kluby seniora, stanowią mocne strony i potencjał do rozwoju usług środowiskowych. Natomiast główne słabości to ograniczona infrastruktura dla młodzieży i osób z niepełnosprawnościami, seniorów, brak wystarczającej liczby miejsc wsparcia dziennego dla seniorów i miejsc integracji a także wyzwania związane z mobilnością mieszkańców.

[13] Diagnoza Potrzeb i Potencjału Gminy Solec Kujawski w Zakresie usług Społecznych Gmina Solec Kujawski 2024-2029, str. 57.
[14] Tamże, str. 58.

Rekomendacje skupiają się na prostych i skutecznych rozwiązaniach:

1. „Wprowadzenie programu specjalistycznych świadczeń medycznych, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań osób z niepełnosprawnościami.
2. Opracowanie oraz wdrożenie form wsparcia psychologicznego oraz psychoedukacyjnego.
3. Umożliwienie uczestnictwa w życiu publicznym oraz dostęp do usług medycznych, kulturalnych i innych dla osób zagrożonych wykluczeniem przez zapewnienie alternatywnych form transportu publicznego.
4. Opracowanie i wprowadzenie różnych form wsparcia oraz pomocy dla opiekunów osób niepełnosprawnych.
5. Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.
6. Podejmowanie różnych inicjatyw aktywizacyjnych skierowanych do różnych grup społecznych poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, zajęć dodatkowych oraz wsparcie dla istniejących organizacji pozarządowych.
7. Poprawa polityki informacyjnej i komunikacji społecznej w taki sposób by mieszkańcy wcześniej i w większej skali dowiadywali się o inicjatywach podejmowanych przez gminę i jej jednostki pomocnicze.
8. Aktywizacja, w ramach wykonywania usług społecznych innych niż CUS, jednostek gminy oraz poszukiwanie partnerów społecznych.

Powyższe rekomendacje są realistyczne i możliwe do wdrożenia, oznacza to, że nie wymagają stworzenia dodatkowych, nierealistycznych warunków i można je zrealizować przy obecnych zasobach Gminy. Diagnoza zawiera również wnioski dotyczące innych problemów, których rozwiązanie powinno być częścią, na przykład, strategii rozwiązywania problemów społecznych."[15]

Część programowa

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na Lata 2026-2030 opracowany został z wykorzystaniem przeprowadzonej Diagnozy Potrzeb i Potencjału Społeczności Lokalnej w Zakresie Usług Społecznych Gmina Solec Kujawski 2024-

[15] Tamże, str.59,60.

2029, diagnozy uczniów szkół podstawowych działających w Solcu Kujawskim oraz mieszkańców gminy w pierwszym kwartale 2026 roku, która obejmowała:

1. Charakterystykę Gminy Solec Kujawski oraz jej strukturę podmiotową (społeczną) i przedmiotową (zasoby środowiskowe);
2. Problemy i wyzwania społeczne występujące na terenie Gminy;
3. Analizę dokumentów strategicznych Gminy Solec Kujawski oraz innych aktów prawa miejscowego w zakresie realizowania usług społecznych, w tym w zakresie deinstytucjonalizacji;
4. Opis działalności do 31 marca 2024 Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim, a od 1 kwietnia 2024 po przekształceniu Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim;

W oparciu o wnioski płynące z przeprowadzonych badań i analiz, zaprezentowanych w niniejszym opracowaniu, opracowano cele czterech obszarów wsparcia. Dla każdego z nich przygotowano cele szczegółowe oraz przypisano im konkretne działania, wskazano realizatorów, zdefiniowano wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu.
Określono także źródła finansowania dla realizacji poszczególnych celów ogólnych.

Ramy czasowe „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na Lata 2026-2030" obejmują interwał od stycznia 2026 do grudnia 2030 roku.

Przygotowując niniejsze opracowanie przyjęto, że deinstytucjonalizacja to proces rozwoju usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnych społeczności, mający na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie konieczności opieki instytucjonalnej. Definicja ta jest spójna z Ogólnoeuropejskimi Wytycznymi dotyczącymi przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności z 2012 roku[16].

Cele ogólne i szczegółowe Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026 – 2030

W niniejszym rozdziale zostanie przedstawiony zestaw celów, działań oraz narzędzi realizacyjnych Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec

[16] *Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności,* 2012, https://www.power.gov.pl/media/70778/ogolnoeuropejskie_wytyczne_deinstytucjonalizacja.pdf

Kujawski na lata 2026 – 2030, które będą podstawą planowania i wdrażania konkretnych rozwiązań społecznych. Przedstawione poniżej cele mają charakter wdrożeniowy, a zaplanowane działania ukierunkowane są na osiąganie mierzalnych efektów w zakresie dostępności, jakości oraz efektywności usług społecznych.

Plan opiera się na rozwoju usług środowiskowych, udoskonalaniu i rozwijaniu usług już realizowanych w gminie, w tym usług ujętych w Programie Usług Społecznych dla Gminy Solec Kujawski na lata 2024 – 2027 oraz stopniowym ograniczaniu korzystania z instytucjonalnych form wsparcia, poprzez realizację działań opiekuńczych, asystenckich, rehabilitacyjnych, aktywizacyjnych, profilaktycznych i interwencyjnych. Działania służące realizacji celów zostały zaprojektowane w sposób, który umożliwi ich bezpośrednie wdrażanie przez jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe oraz partnerów instytucjonalnych.

Struktura rozdziału obejmuje cztery obszary operacyjne:

- osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- rodziny i dzieci,
- osoby w kryzysie zdrowia psychicznego,
- osoby doświadczające kryzysu bezdomności.

Dla każdego obszaru określono szczegółowe cele, działania oraz wskaźniki ich realizacji. Wskazano również odpowiedzialne podmioty oraz potencjalne źródła finansowania, aby umożliwić koordynację działań, monitoring postępów oraz ocenę ich skuteczności.

Zaplanowane działania a szczególnie ich realizacja mają prowadzić do takiego zabezpieczenia mieszkańców, którzy znajdą się w sytuacji kryzysowej, aby mogli pozostać w swoim środowisku.

W Gminie Solec Kujawski od 1 kwietnia 2024 roku działa Centrum Usług Społecznych jako instytucja integrująca i koordynują system usług społecznych, które są obecnie dostępne. Realizacja usług społecznych w sposób kompleksowy i dostosowany do indywidualnych potrzeb mieszkańców została już rozpoczęta i przynosi pierwsze efekty. Jednak kolejne badania ankietowe przeprowadzone w 2026 roku wskazują na konieczność podjęcia kolejnych działań, które będą wspierały proces deinstytucjonalizacji poprzez rozwój kolejnych, zgodnych z potrzebami mieszkańców usług środowiskowych, aktywizujących i integrujących.

Wskazanie w Planie podmiotów innych niż jednostki organizacyjne Gminy Solec Kujawski ma charakter kierunkowy i oznacza możliwość ich udziału w realizacji określonych przedsięwzięć. Powierzenie proponowanym realizatorom i partnerom współpracującym realizacji zadań, przekazanie środków finansowych lub określenie szczegółowych obowiązków wymaga zastosowania właściwych przepisów prawa, w szczególności zawarcia odpowiednich umów lub porozumień oraz przeprowadzenia wymaganych prawem procedur. Postanowienia Planu nie stanowią samodzielnej podstawy nałożenia obowiązków na podmioty zewnętrzne.

Tabela 6 Obszar I - Osoby starsze i z niepełnosprawnościami

Obszar I. Osoby starsze i z niepełnosprawnościami oraz osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.					
Cel ogólny nr 1. *Rozszerzenie zakresu i poprawa jakości usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i aktywizacyjnych dla osób starszych poprzez wdrażanie rozwiązań odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby.*					
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki realizacji	Proponowani realizatorzy i partnerzy współpracujący	Źródła finansowania
1.	Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych na terenie Gminy Solec Kujawski poprzez rozwój wsparcia świadczonego w miejscu zamieszkania	Zwiększenie liczby osób objętych usługami opiekuńczymi. Utrzymanie i rozwój asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnością. Utrzymanie i rozwój dostępu do teleopieki – opaski dla seniorów. Utrzymanie usługi transportowej door-to-door z niską odpłatnością dla korzystających seniorów i OzN. Rozwój klubów seniora i utrzymanie funkcjonowania już istniejących. Rozwój rehabilitacji domowej i środowiskowej. Zwiększenie świadomości mieszkańców z zakresu profilaktyki chorób i dbania o zdrowie. Organizacja pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu wspierającego osoby starsze.	– liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi, – liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych w skali roku, - liczba działań profilkatycznych – liczba opiekunów objętych wsparciem - liczba wolontariuszy	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – organizacje pozarządowe realizujące usługi społeczne, – wolontariat	Budżet Gminy Solec Kujawski; dotacje celowe z budżetu państwa; środki Unii Europejskiej (EFS+); programy rządowe.

		Rozwój wsparcia w formie asystencji osobistej osoby z niepełnosprawnością. Wsparcie psychologiczne dla opiekunów formalnych i nieformalnych. Koordynacja działań pomiędzy Centrum Usług Społecznych a podmiotami ochrony zdrowia oraz organizacjami społecznymi. Realizacja Opieki Wytchnieniowej. Systematyczne aktualizowanie bazy usług dostępnych dla mieszkańców Solca Kujawskiego i udostępnianie w Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim. Funkcjonowanie mieszkań wspomaganych i treningowych z niską odpłatnością. Współpraca z podmiotami leczniczymi oraz rehabilitacyjnymi działającymi na terenie gminy i powiatu. Upowszechnianie informacji o dostępnych formach wsparcia zdrowotnego.			
	Rozwój czasowego wsparcia całodobowego dla seniorów – OzN oraz ich rodzin, bliskich poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego i okresowego pobytu	Zapewnienie czasowego pobytu w placówce stacjonarnej w ramach opieki wytchnieniowej Utrzymanie działalności Domu Dziennego Pobytu im. Sue Ryder Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego	– liczba osób starszych, które skorzystają z pobytu w placówce stacjonarnej - liczba utworzonych mieszkań wspomaganych	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), - Gmina Solec Kujawski – organizacje pozarządowe	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki z Funduszu Solidarnościowego, środki Unii Europejskiej (EFS+) i EFRR

				realizujące usługi społeczne,	
	Poprawa sprawności osób starszych i osób z niepełnosprawnością poprzez udział w zajęciach ruchowych i usprawniających	Dofinansowanie rehabilitacji ruchowej i usprawniającej. Współpraca z podmiotami leczniczymi oraz rehabilitacyjnymi działającymi na terenie gminy i powiatu. Upowszechnianie informacji o dostępnych formach wsparcia zdrowotnego.	– liczba zrealizowanych zajęć rehabilitacyjnych oraz prozdrowotnych, – odsetek uczestników deklarujących poprawę sprawności lub samopoczucia, – liczba zawartych porozumień z podmiotami realizującymi działania zdrowotne	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim, -Gmina Solec Kujawski -Organizacje Pozarządowe – podmioty lecznicze i rehabilitacyjne, – organizacje pozarządowe realizujące działania prozdrowotne, – Gminne Centrum Kultury i Rekreacji w Solcu Kujawski I Ośrodek Sportu I Rekreacji w Solcu Kujawskim.	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki z Funduszu Solidarnościowego, środki Unii Europejskiej (EFS+)

	Zwiększenie udziału osób starszych w życiu społecznym Gminy Solec Kujawski poprzez realizację działań aktywizacyjnych i integracyjnych ograniczających samotność oraz wykluczenie społeczne.	Organizacja zajęć aktywizujących (kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych). Wspieranie Klubu Samopomocy oraz lokalnych inicjatyw międzypokoleniowych. Utworzenie Klubu Seniora Organizacja wydarzeń integracyjnych dla osób starszych. Wspieranie Kół Gospodyń Wiejskich i Uniwersytetów III Wieku Rozwój wolontariatu senioralnego.	– liczba osób starszych uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych, – liczba zrealizowanych inicjatyw oraz wydarzeń integracyjnych, – liczba funkcjonujących klubów samopomocy, Klubów Seniora lub grup aktywnych, – odsetek uczestników deklarujących zwiększenie kontaktów społecznych.	–Solecki Centrum Kultury i Ośrodek Sportu I Rekreacji w Solcu Kujawskim – Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim, – organizacje pozarządowe, – Ochotnicza Straż Pożarna (inicjatywy lokalne, wydarzenia integracyjne)	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki Unii Europejskiej (EFS+); programy rządowe; środki własne organizacji pozarządowych.
Cel ogólny nr 2. *Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu na terenie Gminy Solec Kujawski poprzez rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i aktywizacyjnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców.*					
Lp.	**Cele szczegółowe**	**Działania**	**Wskaźniki realizacji**	**Proponowani realizatorzy i partnerzy współpracujący**	**Źródła finansowania**

1.	Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	Rozwój usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Realizacja usług asystenta osoby z niepełnosprawnością i usług asystenta dla innych grup niż osoby z niepełnosprawnościami Wsparcie oraz szkolenia dla opiekunów formalnych i nieformalnych. Organizacja pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu wspierającego.	– liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i asystenckimi, – liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych oraz asystenckich, – liczba opiekunów osób zależnych objętych szkoleniami, – liczba osób korzystających z usług świadczonych w miejscu zamieszkania.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – organizacje pozarządowe realizujące usługi opiekuńcze oraz asystenckie, – Ochotnicza Straż Pożarna (wsparcie środowiskowe, wolontariat). Placówki wsparcia dziennego ŚDS, WTZ	Budżet Gminy Solec Kujawski; Fundusz Solidarnościowy, środki PFRON; dotacje celowe; środki Unii Europejskiej (EFS+).
2.	Poprawa samodzielności oraz sprawności funkcjonalnej osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację działań rehabilitacyjnych i wspierających dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców Gminy Solec Kujawski.	Realizacja programów rehabilitacyjnych oraz usprawniających. Współpraca z podmiotami leczniczymi, rehabilitacyjnymi oraz terapeutycznymi. Upowszechnianie informacji o dostępnych formach rehabilitacji oraz wsparcia.	– liczba osób uczestniczących w działaniach rehabilitacyjnych, – liczba zrealizowanych zajęć rehabilitacyjnych oraz terapeutycznych, – odsetek uczestników deklarujących	– CUS w Solcu Kujawskim (koordynacja), – podmioty lecznicze i rehabilitacyjne, – organizacje pozarządowe realizujące działania terapeutyczne, – Soleckie Centrum Kultury i Ośrodek	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki PFRON; środki Unii Europejskiej (EFS+); programy zdrowotne.

			poprawę samodzielności lub sprawności, – liczba zawartych porozumień z podmiotami realizującymi rehabilitację.	Sportu i Rekreacji w Solcu Kujawskim (udostępnienie infrastruktury).	
3.	Promowanie i wzmacnianie aktywności społecznej oraz zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu poprzez realizację działań aktywizacyjnych i integracyjnych na terenie Gminy Solec Kujawski i poszerzenie działalności placówek wsparcia dziennego	Organizacja działań aktywizacyjnych, edukacyjnych oraz integracyjnych. Wspieranie inicjatyw lokalnych oraz międzypokoleniowych. Rozwój wolontariatu osób z niepełnosprawnościami. Współpraca z instytucjami rynku pracy oraz organizacjami pozarządowymi. Współpraca w Warsztatem Terapii Zajęciowej i Środowiskowym Domem Samopomocy w Solcu Kujawskim	– liczba osób uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych, – liczba zrealizowanych inicjatyw oraz wydarzeń integracyjnych, – liczba osób objętych wsparciem w zakresie aktywizacji zawodowej, – odsetek uczestników deklarujących zwiększenie aktywności społecznej. - liczba osób korzystających z WTZ i ŚDS	– Soleckie Centrum Kultury i Rekreacji w Solec Kujawski (koordynacja działań aktywizacyjnych), – Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim + Warsztat Terapii Zajęciowej – organizacje pozarządowe, – Ochotnicze Straże Pożarne (działania lokalne, wydarzenia integracyjne).	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki PFRON; środki Unii Europejskiej (EFS+); Fundusz Pracy

4.	Poprawa mobilności osób wykluczonych komunikacyjnie poprzez rozwój i kontynuację usług transportowej door-to-door.	Kontynuacja usługi door-to-door, zapewnienie transportu do placówek wsparcia dziennego i placówek służby zdrowia dla seniorów i OzN	- liczba osób korzystających z usługi door-to-door i dowozu do placówek wsparcia dziennego	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim;	Budżet Gminy Solec Kujawski, środki EFS+, Budżet Państwa

Tabela 7 Obszar II - Rodzina i dzieci, w tym rodziny w kryzysie

Obszar II. Rodzina i dzieci, w tym rodziny w kryzysie					
Cel ogólny nr 1. *Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w zakresie wsparcia rodzin na terenie Gminy Solec Kujawski.*					
Lp.	**Cele szczegółowe**	**Działania**	**Wskaźniki realizacji**	**Proponowani realizatorzy i partnerzy współpracujący**	**Źródła finansowania**
1.	Zwiększenie dostępności usług wsparcia dla rodzin z dziećmi poprzez rozwój działań świadczonych w środowisku lokalnym.	Prowadzenie pracy socjalnej z rodziną. Wsparcie asystentów rodziny. Świadczenie poradnictwa socjalnego. Realizacja działań środowiskowych. Świadczenie usług specjalistycznych (psycholog, pedagog, rehabilitant, neurologopeda, logopeda)	– liczba rodzin objętych wsparciem, – liczba zrealizowanych działań środowiskowych.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – organizacje pozarządowe.	Budżet Gminy Solec Kujawski; dotacje celowe; środki Unii Europejskiej (EFS+).

		Wsparcie w ramach interwencji kryzysowej oraz psychoterapia dla rodzin			
2.	Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz opiekunów poprzez realizację działań profilaktycznych i edukacyjnych.	Organizacja warsztatów oraz szkoleń dla rodziców. Realizacja projektów socjalnych. Realizacja programów profilaktycznych. Świadczenie poradnictwa wychowawczo-opiekuńczego. Realizacja asystentury rodziny.	– liczba rodziców objętych wsparciem, – liczba zrealizowanych warsztatów, - liczba zrealizowanych projektów socjalnych - liczba rodzin objętych wsparciem w ramach asystentury rodziny	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – organizacje pozarządowe, – Soleckie Centrum Kultury – placówki oświatowe.	Budżet Gminy Solec Kujawski programy rządowe; środki Unii Europejskiej (EFS+).
3.	Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez rozwój pracy socjalnej oraz asystentury rodziny.	Realizacja asystentury rodziny. Wsparcie rodzin w organizacji życia codziennego. Organizacja warsztatów/spotkań dla rodziców (projekty socjalne)	– liczba rodzin objętych asystenturą, - liczba zrealizowanych projektów socjalnych – liczba rodzin, u których zapobieżono umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – asystenci rodziny.	Budżet Gminy Solec Kujawski; dotacje z budżetu państwa, EFS+

4.	Poprawa bezpieczeństwa oraz dobrostanu dzieci i młodzieży poprzez rozwój działań profilaktycznych oraz wczesnej interwencji w środowisku rodzinnym.	Realizacja działań profilaktycznych. Podejmowanie działań w ramach wczesnej interwencji. Współpraca z placówkami oświatowymi oraz Zespołem Interdyscyplinarnym.	– liczba dzieci objętych działaniami, – liczba zrealizowanych działań profilaktycznych.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim - placówki oświatowe, – organizacje pozarządowe, – Zespół Interdyscyplinarny.	Budżet Gminy Solec Kujawski; programy rządowe; środki Unii Europejskiej (EFS+).
5.	Zwiększenie dostępności do wsparcia specjalistycznego dla rodzin potrzebujących pomocy poprzez współpracę z instytucjami oraz organizacjami działającymi na terenie gminy i powiatu.	Kierowanie rodzin do poradnictwa specjalistycznego (m.in. psycholog, psychoterapeuta, pedagog, logopeda, neurologopeda) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, sądem oraz podmiotami ochrony zdrowia.	– liczba rodzin objętych wsparciem specjalistycznym, – liczba zawartych porozumień instytucjonalnych.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, – organizacje pozarządowe,	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki powiatowe; środki Unii Europejskiej (EFS+).
6.	Integracja społeczna rodzin poprzez rozwój lokalnych inicjatyw oraz środowiskowych działań wspierających więzi społeczne.	Realizacja inicjatyw środowiskowych. Organizacja wydarzeń integracyjnych. Podejmowanie działań o charakterze międzypokoleniowym.	– liczba rodzin uczestniczących w działaniach, - liczba zrealizowanych inicjatyw lokalnych, - odsetek uczestników deklarujących wzrost integracji społecznej.	- Soleckie Centrum Kultury – Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim – organizacje pozarządowe, – placówki oświatowe.	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki Unii Europejskiej (EFS+); środki własne organizacji pozarządowych.

Tabela 8 Obszar III - Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby w kryzysie psychicznym.

Obszar III. Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby w kryzysie psychicznym.					
Cel ogólny nr 1. *Zwiększenie dostępności oraz skuteczności wsparcia dla osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego oraz ich rodzin.*					
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki realizacji	Proponowani realizatorzy i partnerzy współpracujący	Źródła finansowania
1.	Zwiększenie dostępności środowiskowych form wsparcia dla osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego.	Identyfikacja potrzeb w środowisku lokalnym. Kierowanie osób do odpowiednich form wsparcia. Działania promocyjne. Współpraca z podmiotami leczniczymi oraz środowiskowymi. Rozwijanie działalności ŚDS.	- liczba osób objętych wsparciem – liczba rodzin objętych wsparciem, - liczba działań promocyjnych	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), - podmioty lecznicze; - ŚDS; - NGO; - placówki oświatowe	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki Narodowego Funduszu Zdrowia (komplementarne); środki Unii Europejskiej (EFS+).
2.	Zapewnienie rodzinom oraz opiekunom osób w kryzysie zdrowia psychicznego dostępu do informacji, poradnictwa oraz wsparcia psychospołecznego.	Świadczenie poradnictwa socjalnego oraz psychologicznego. Realizacja działań informacyjnych. Zapewnienie wsparcia opiekunom w środowisku lokalnym.	– liczba rodzin objętych wsparciem, – liczba udzielonych porad oraz konsultacji.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim – organizacje pozarządowe, – podmioty specjalistyczne.	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki Unii Europejskiej (EFS+); programy rządowe.
3.	Wzmocnienie działań profilaktycznych oraz wczesnej	Realizacja działań profilaktycznych oraz edukacyjnych.	– liczba zrealizowanych	– Centrum Usług Społecznych w	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki Unii

	interwencji w zakresie zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym.	Prowadzenie działań w ramach wczesnej interwencji w środowisku lokalnym. Współpraca ze szkołami oraz instytucjami lokalnymi.	działań profilaktycznych, – liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi.	Solcu Kujawskim, - placówki oświatowe, – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Solcu Kujawskim, – organizacje pozarządowe.	Europejskiej (EFS+); programy rządowe.
4.	Poprawa koordynacji działań instytucji oraz podmiotów działających na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie Gminy Solec Kujawski	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej. Wymiana informacji pomiędzy podmiotami realizującymi działania. Udział w zespołach roboczych oraz sieciach współpracy.	– liczba zawartych porozumień oraz form współpracy, – liczba zrealizowanych spotkań koordynacyjnych.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – podmioty lecznicze, – organizacje pozarządowe, – instytucje lokalne.	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki własne jednostek.
5.	Przeciwdziałanie stygmatyzacji oraz wykluczeniu społecznemu osób doświadczających kryzysów zdrowia psychicznego poprzez realizację działań edukacyjnych oraz integracyjnych.	Realizacja kampanii informacyjnych. Prowadzenie działań edukacyjnych. Organizacja wydarzeń integracyjnych.	– liczba zrealizowanych działań edukacyjnych oraz kampanii informacyjnych, – liczba uczestników działań edukacyjnych oraz integracyjnych.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – organizacje pozarządowe, – Ochotnicze Straże Pożarne.	Budżet Gminy Solec Kujawski; środki Unii Europejskiej (EFS+); środki własne organizacji pozarządowych.

Tabela 9 Obszar IV - Osoby doświadczające kryzysu bezdomności

Obszar IV. Osoby doświadczające kryzysu bezdomności					
Cel ogólny nr 1. *Zwiększenie dostępności oraz skuteczności wsparcia dla osób doświadczających kryzysu bezdomności poprzez rozwój działań pomocy doraźnej, zapewnienie tymczasowego schronienia i wsparcia socjalnego oraz realizację usług adaptacyjnych i reintegracyjnych sprzyjających ponownemu włączeniu społecznemu.*					
Lp.	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki realizacji	Proponowani realizatorzy i partnerzy współpracujący	Źródła finansowania
1.	Zapewnienie osobom w kryzysie bezdomności dostępu do doraźnych form pomocy, w tym tymczasowego schronienia oraz podstawowego wsparcia socjalnego.	Udzielanie pomocy interwencyjnej. Kierowanie do tymczasowych form schronienia. Dystrybucja pomocy rzeczowej. Realizacja interwencji środowiskowych.	– liczba osób objętych pomocą doraźną, – liczba zrealizowanych interwencji, – liczba osób skierowanych do tymczasowych form schronienia.	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – organizacje pozarządowe, – Ochotnicze Straże Pożarne.	**Budżet Gminy Solec Kujawski; dotacje celowe z budżetu państwa; środki Unii Europejskiej (EFS+).**
2.	Zwiększenie dostępności wsparcia socjalnego oraz pracy socjalnej ukierunkowanej na stabilizację sytuacji życiowej osób doświadczających kryzysu bezdomności.	Realizacja pracy socjalnej. Zawieranie oraz realizacja kontraktów socjalnych. Świadczenie poradnictwa socjalnego oraz prawnego. Wsparcie osób w uzyskaniu należnych świadczeń.	– liczba osób objętych pracą socjalną, – liczba zawartych kontraktów socjalnych, – odsetek osób, u których nastąpiła	– Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja), – organizacje pozarządowe.	**Budżet Gminy Solec Kujawski; środki Unii Europejskiej (EFS+); programy rządowe.**

				stabilizacja sytuacji życiowej.		

Sposób zarządzania usługami społecznymi w Gminie Solec Kujawski

Gmina Solec Kujawski Uchwałą nr IV/28/24 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim z dnia 21 czerwca 2024 roku przyjęła Program Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2024 – 2027, w którym jako realizatora i jednostkę odpowiedzialną za zaplanowanie, wdrożenie, realizację i monitorowanie wskazano Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim, inne jednostki organizacyjne Gminy ze szczególnym uwzględnieniem Urzędu Miejskiego. Program jest realizowany w oparciu o zasady współpracy międzysektorowej deinstytucjonalizacji usług społecznych i są do niego włączani inni realizatorzy wspierający. Nadzór nad właściwą realizacją Programu sprawuje Burmistrz Solca Kujawskiego.[17]

Przekształcenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych i opracowanie Programu Usług Społecznych stało się wstępem do procesu deinstytucjonalizacji i opracowania niniejszego LPDI.

Dostęp do usług społecznych odbywa się na podstawie zgłoszenia potrzeby wsparcia lub wniosku złożonego przez osobę zainteresowaną, jej przedstawiciela ustawowego albo inną osobę działającą za jej zgodą, zgodnie z obowiązującymi procedurami w Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim. Koordynację procesu dostępu do usług prowadzi Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych (KIPUS), który dysponuje wiedzą na temat usług dostępnych na terenie Gminy Solec Kujawski oraz podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. Osoby korzystające z usług mają możliwość się z obowiązującymi regulaminami i procedurami, co sprzyja przejrzystości procesu oraz wsparcia. KIPUS dokonuje rozpoznania potrzeb mieszkańca, analizuje jego sytuację, dostępne zasoby i możliwości, a następnie przedstawia ofertę usług odpowiadającą zidentyfikowanym potrzebom. Kwalifikowanie do usług oraz podejmowanie decyzji o ich przyznaniu lub odmowie odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i procedurami właściwymi dla danej formy wsparcia. W przypadkach, w których wymagane jest rozstrzygnięcie w formie decyzji administracyjnej postępowanie jest prowadzone z zachowaniem zasad określonych w Kodeksie Postępowania Administracyjnego.

[17] Program Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2024 – 2027, str. 4.

Realizacja usług społecznych następuje po zakwalifikowaniu osoby lub rodziny do danej formy wsparcia, określeniu jego zakresu, terminu realizacji w decyzji, umowie lub regulaminie świadczenia danej usługi. Usługi realizowane przez Centrum Usług Społecznych mogą być częściowo odpłatne. Warunki odpłatności, w tym zasady ustalania wysokości opłat oraz możliwość ich obniżenia lub zwolnienia, określane są w odrębnych aktach i dokumentach obowiązujących w Gminie Solec Kujawski tj. uchwałach, regulaminach itp.

Realizacja usług społecznych, jest koordynowana oraz monitorowana przez CUS w Solcu Kujawskim, które odpowiada również za spójność działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej.

Źródła finansowania

Finansowanie usług społecznych oraz deinstytucjonalizacji w Gminie Solec Kujawski będzie oparte na zróżnicowanych źródłach finansowania, obejmujących środki publiczne, środki pozyskane z zewnętrz w ramach projektów i programów oraz inne formy wsparcia finansowego, pozyskiwane w zależności od charakteru i zakresu planowanych działań.

Głównym źródłem finansowania usług społecznych będą środki publiczne pochodzące z budżetu państwa i budżetu Gminy Solec Kujawski. Zostaną przeznaczone na realizację zadań własnych i zleconych gminy w obszarze pomocy społecznej i usług społecznych, w tym na działania związane z rozwojem usług środowiskowych oraz procesem deinstytucjonalizacji. Środki te mogą być wykorzystywane m.in. do finansowania bieżących działań realizowanych przez jednostki organizacyjne gminy. Źródłem finansowania będą też środki pozyskane z Unii Europejskiej, w tym w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021 – 2027, środków z programów rządowych, innych funduszy celowych oraz pozyskiwane ze źródeł pozarządowych, w tym od organizacji pozarządowych, fundacji oraz innych podmiotów prowadzących działalność wspierającą realizację zadań społecznych. Centrum Usług Społecznych będzie w miarę możliwości realizowało zadania w ramach projektów partnerskich zawieranych przez Gminę Solec Kujawski.

Zróżnicowanie źródeł finansowania i poszukiwanie kolejnych zapewni stabilność, ciągłość i trwałość realizacji programu, przy jednoczesnym dostosowaniu zakresu działań do dostępnych środków finansowych. Część działań przewidzianych w programie będzie uzależniona od wysokości pozyskanych środków unijnych oraz rządowych.

Opis systemu monitorowania realizacji Planu oraz oceny skuteczności LPDI w Gminie Solec Kujawski

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski będzie skuteczna tylko wtedy, gdy zapewnione będzie jej stałe monitorowanie. Śledzenie postępów wdrażania zaplanowanych działań oraz systematyczna ocena stopnia osiągnięcia celów i wskaźników założonych w LPDI pozwoli na wdrożenie działań zapobiegających skutkom niepożądanym, które mogą zagrażać osiągnięciu prognozowanego efektu realizacji Planu. Monitorowanie Planu da szansę na bieżącą analizę efektów podejmowanych działań, wprowadzanie niezbędnych korekt i reagowanie w porę na zmieniające się potrzeby mieszkańców.

Za monitorowanie odpowiedzialne będzie Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim, które będzie współpracowało ze wszystkim podmiotami zaangażowanymi w realizację usług społecznych dla mieszkańców. Pracownicy Centrum będą na bieżąco analizowali i interpretowali dane jakościowe i ilościowe realizacji celów operacyjnych we wszystkich zaplanowanych w Planie obszarach, w tym: wsparcia osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz osób doświadczających kryzysu bezdomności. Podstawą monitorowania postępów realizacji LPDI będą dane z dokumentacji mieszkańców korzystających z usług w CUS oraz danych od realizatorów, rejestrów, statystyk i innych źródeł danych.

Uzyskane informacje będą analizowane pod kątem stopnia realizacji założonych wskaźników produktu i rezultatu, zakresu zrealizowanych usług społecznych oraz stopnia osiągnięcia efektów założonych w LPDI. Co roku będzie sporządzany raport roczny a po zakończeniu LPDI raport końcowy, który będzie podsumowanie stopnia realizacji celów i wskaźników.

Tabela 10 Harmonogram monitoringu i raportowania

Rodzaj raportu	Zakres raportowania	Okres objęty raportem	Termin przygotowania raportu	Podmiot odpowiedzialny	Odbiorcy raportu	Uwagi
Raport roczny z realizacji LPDI	Stopień realizacji celów i działań, osiągnięcie wskaźników, wykorzystanie środków finansowych identyfikacja barier i rekomendacje	Rok 2026	Czerwiec 2027 r.	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja) we współpracy z jednostkami realizującymi	Burmistrz Solca Kujawskiego	Raport obejmuje dane ilościowe i jakościowe
Raport roczny z realizacji LPDI	Jak wyżej	Rok 2027	Czerwiec 2028 r.	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja) we współpracy z jednostkami realizującymi	Burmistrz Solca Kujawskiego	Możliwość aktualizacji działań
Raport roczny z realizacji LPDI	Jak wyżej	Rok 2028	Czerwiec 2029 r.	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja) we współpracy z jednostkami realizującymi	Burmistrz Solca Kujawskiego	Uwzględnienie trendów i potrzeb
Raport roczny z realizacji LPDI	Jak wyżej	Rok 2029	Czerwiec 2030 r.	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja) we współpracy z	Burmistrz Solca Kujawskiego	Przygotowanie do ewaluacji końcowej

				jednostkami realizującymi		
Raport końcowy z realizacji LPDI	Kompleksowa ocena realizacji Planu, trwałość efektów, wpływ społeczny, rekomendacje na kolejne lata	Lata 2026–2030	Do 30 czerwca 2031 r.	Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim (koordynacja) we współpracy z jednostkami realizującymi	Burmistrz Solca Kujawskiego	Raport końcowy – ewaluacja strategiczna

W celu zapewnienia obiektywnej oceny skuteczności i efektywności programu przewiduje się możliwość przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej, realizowanej przez niezależnych ekspertów, obejmującej analizę rezultatów programu oraz jego wpływu na rozwój usług społecznych w Gminie Solec Kujawski.

Wyniki monitoringu i ewaluacji stanowić będą podstawę do podejmowania decyzji dotyczących modyfikacji programu, planowania kolejnych działań oraz dalszego rozwoju systemu usług społecznych.

Rezultaty planowane do osiągnięcia w trakcie realizacji LPDI w Gminie Solec Kujawski

W wyniku realizacji LPDI zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

1. rozwój dostępnych i wysokiej jakości usług społecznych dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności oraz osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, poprzez skoordynowane działania gminy;
2. Wzmocnienie zintegrowanej sieci wsparcia społecznego, obejmującej współpracę z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej oraz społecznością lokalną;
3. stopniowe wdrażanie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, polegającego na rozwoju usług środowiskowych i ograniczaniu korzystania z form instytucjonalnych;
4. zwiększenie dostępności pomocy psychospołecznej, w tym wsparcia psychologicznego, terapeutycznego oraz działań profilaktycznych realizowanych w środowisku lokalnym;

5. wzmocnienie systemu wsparcia rodzin i opiekunów osób zależnych poprzez poradnictwo, szkolenia i działania wspierające;
6. rozwój lokalnych form aktywności społecznej oraz zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w świadczeniu usług społecznych na terenie Gminy Solec Kujawski.

Produkty realizacji LPDI w Gminie Solec Kujawski

W ramach realizacji LPDI zakłada się osiągnięcie konkretnych produktów, będących bezpośrednim efektem podejmowanych działań. Produkty mierzone będą za pomocą przyjętych wskaźników ilościowych, których wartość docelowa odnosi się do całego okresu realizacji programu, tj. od listopada 2026 r. do grudnia 2030 r.

Produktem będzie w szczególności:

- Liczba osób i rodzin objętych usługami społecznymi w środowisku lokalnym,
- liczba zrealizowanych usług opiekuńczych,
- liczba zrealizowanych usług asystencji osobistej,
- liczba zrealizowanych usług rehabilitacyjnych i aktywizacyjnych,
- liczba działań profilaktycznych,
- liczba działań integracyjnych,
- liczba osób objętych pracą socjalną,
- liczba osób objętych asystentem rodziny,
- liczba podmiotów zaangażowanych w realizację programu,
- liczba miejsc wsparcia dziennego,
- liczba mieszkań wspomaganych,
- liczbę porozumień/partnerstw i innych form współpracy międzyinstytucjonalnej.

Zestawienie produktów wraz z miernikami i wartościami docelowymi przedstawione zostanie w tabeli monitoringu stanowiącej integralną część LPDI.

Tabela 11 Produkty LPDI i mierniki

Usługa/Usługi społeczne	Wartość bazowa (XII 2025)	Wartość docelowa (XII 2030)	Miernik
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w tym Opieka 75+)	98	130	Liczba osób
Usługi Sąsiedzkie w miejscu zamieszkania	18	25	Liczba osób
Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze	16	26	Liczba osób
Praca socjalna (z osobą lub rodziną uwzględniająca bariery środowiskowe, energetyczne i cyfrowe)	441	331	Liczba rodzin
Wsparcie psychoterapeutyczne dzieci, młodzieży, dorosłych	0	25	Liczba osób
Wsparcie logopedy	0	25	Liczba osób
Asystentura osobista osób z niepełnosprawnościami	43	60	Liczba osób
Usługi asystenckie dla innych grup niż osoby z niepełnosprawnościami, z wył. asystentury rodzinnej	0	10	Liczba osób
Asystentura rodziny	29	30	Liczba rodzin
Usługa transportowa door-to-door	64	70	Liczba osób
Wsparcie opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w tym w ramach Opieki Wytchnieniowej	9	15	Liczba osób
Wsparcie stacjonarne w ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (pracownik socjalny, kurator, psycholog itp.)	383	383	Liczba osób
Czasowy pobyt w mieszkaniu treningowym (połączony z treningiem usamodzielnienia i indywidualnym wsparciem mieszkańca; obejmuje działania świadczone na rzecz osoby, a nie samo udostępnienie lokalu.)	1	1	Liczba osób
Czasowy pobyt w mieszkaniu wspomaganym (połączony ze wsparciem w codziennym	3	5	Liczba osób

funkcjonowaniu i indywidualnym wsparciem mieszkańca; obejmuje działania świadczone na rzecz osoby, a nie samo udostępnienie lokalu.)			
Pobyt w placówce wsparcia dziennego – Warsztatu Terapii Zajęciowej (połączony z rehabilitacją społeczną i zawodową, wsparciem psychologiczne itp.)	30	30	Liczba osób
Pobyt w placówce wsparcia dziennego – Klub Samopomocy, Klub Seniora: (połączony m.in. z terapią zajęciową, wsparciem psychologicznym i działaniami integracyjnymi)	18/1	35/2	Liczba osób/liczba placówek
Pobyt w placówce wsparcia dziennego (dzieci i młodzież) - Placówka wsparcia dziennego „Świetlica Środowiskowa" (połączony m.in. z socjoterapią, wsparciem psychologicznym i działaniami integracyjnymi)	20	20	Liczba osób
Pobyt w placówce wsparcia dziennego – Dzienny Dom Pomocy (połączony ze wsparciem np.: psychologa, opiekuna, pielęgniarki, fizjoterapeuty itp.)	20	25	Lista osób
Posiłek w ramach Programu Rządowego „Posiłek w szkole i w domu")	357	321	Liczba osób
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	3	15	Liczba osób

Wartości docelowe wskaźników określonych w Planie mają charakter planistyczny i prognostyczny. Nie stanowią limitów liczby osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń i usług społecznych ani podstawy ograniczenia dostępu do świadczeń przysługujących na podstawie przepisów prawa.

Osiągnięcie wartości docelowych podlega ocenie z uwzględnieniem rzeczywistego zapotrzebowania na usługi, zmian demograficznych, dostępności zasobów organizacyjnych i finansowych oraz obowiązujących przepisów prawa.

Zakończenie

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski został opracowany w celu kontynuacji działań ukierunkowanych na zapewnienie określonego wsparcia mieszkańcom Gminy Solec Kujawski, którzy z powodu wieku, niepełnosprawności czy innej sytuacji życiowej znaleźli się w sytuacji kryzysowej i wymagają wsparcia w formie usług społecznych. Usługi te umożliwią im jak najdłuższe pozostanie w swoim miejscu zamieszkania oraz ograniczą ryzyko umieszczenia w placówce całodobowej opieki.

Deinstytucjonalizacja oznacza proces odchodzenia od modelu skoncentrowanego na wsparciu instytucjonalnym na rzecz usług świadczonych w środowisku lokalnym, dostosowanych do indywidualnych potrzeb każdego mieszkańca.

Realizacja Planu stanowi odpowiedź zarówno na lokalne uwarunkowania społeczne i demograficzne, jak i na ogólnokrajowe kierunki reform polityki społecznej, w tym planowane zmiany w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o realizacji usług społecznych przez Centra Usług Społecznym zmierzające do wzmocnienia roli gmin w zakresie koordynacji usług, rozwoju wsparcia środowiskowego oraz integracji działań pomocowych.

Wdrażanie Planu zostało zaprojektowane z uwzględnieniem realnych możliwości kadrowych i finansowych CUS w Solcu Kujawskim. Centrum Usług Społecznych, które mimo, że działa od dwóch lat posiada wiedzę i doświadczenie w realizacji usług społecznych, dostosowanych do potrzeb mieszkańców, pozyskiwaniu funduszy na realizację usług oraz wdrażaniu nowych nisko kosztowych, ale efektywnych działań poprawiających sytuację mieszkańców.

Centrum Usług Społecznych zapoczątkowało tworzenie w gminie zaplecza, które jest pożądane w procesie DI m.in.: utworzenie trzech mieszkań wspomaganych, jednego mieszkania treningowego, Klubu Samopomocy, Warsztatu Terapii Zajęciowej, które działają w strukturze CUS. Stworzyło bazę usług społecznych, która jest na bieżąco aktualizowana i monitoruje realizację usług. Współpracuje z organizacjami pozarządowymi – zleca usługi społeczne do realizacji i realizuje usługi w ramach projektów partnerskich.

KIPUS i pracownicy socjalni wspierają mieszkańców w wypełnianiu wniosków (m.in. dotyczących świadczeń, PFRON czy ZUS) również w ich miejscu zamieszkania. Usługa door - to - door umożliwia mieszkańcom dotarcie do CUS, Urzędu Miejskiego, przychodni czy poradni specjalistycznych. CUS rozwija wolontariat, który zwiększa skalę wsparcia bez nakładów

finansowych. Organizator Społeczności Lokalnej współpracuje z lokalnymi liderami, dociera w najdalsze zakątki gminy, aby integrować mieszkańców i tworzyć potencjał do wspólnych działań na ich rzecz.

Działalność CUS obejmie współpracę z Ochotniczą Strażą Pożarną, szkołami, Kołami Gospodyń Wiejskich, parafiami oraz innymi lokalnymi podmiotami. Współpraca ta będzie służyć aktywizacji mieszkańców gminy.

Zaproponowane w Planie rozwiązania wpisują się w kierunek reform systemowych, zakładających odejście od reaktywnego modelu pomocy na rzecz modelu profilaktycznego, środowiskowego i aktywizującego, w którym kluczową rolę odgrywa wczesna interwencja, praca socjalna, integracja usług oraz mobilizacja lokalnych zasobów społecznych.

Realizacja Planu przyczyni się do dalszego zwiększenia dostępności usług społecznych, poprawy jakości życia mieszkańców, wzrostu samodzielności osób wymagających wsparcia oraz budowy bardziej spójnej i odpornej społeczności lokalnej.

LPDI jest dokumentem otwartym na aktualizację w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców, zmiany w prawie, nowe źródła finansowania i innowacyjne rozwiązania.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski łączy cele strategiczne z praktycznymi rozwiązaniami możliwymi do wdrożenia na poziomie lokalnym. Istotną rolę w realizacji założeń planu odgrywa Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim wraz z wykwalikowaną kadrą, która realizuje zadania na rzecz mieszkańców i tym samym wspiera lokalny system usług społecznych.

Bibliografia

1. Strategia Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku), przyjęta uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r.
2. Polityka społeczna wobec osób z niepełnosprawnościami do 2030 roku, przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r.
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027.
4. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku, przyjęty uchwałą nr 12 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r.
5. Wytyczne dotyczące realizacji projektów w obszarze deinstytucjonalizacji usług społecznych w ramach funduszy europejskich na lata 2021–2027.
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
7. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
11. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
12. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
13. Diagnoza Potrzeb i Potencjału Gminy Solec Kujawski w Zakresie usług Społecznych Gmina Solec Kujawski 2024-2029.
14. Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2026–2028.
15. Wojewódzki plan transformacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022 - 2026, główne obszary działań.
16. Strategia Rozwoju Gminy Solec Kujawski na lata 2023-2030+.
17. Konwencja ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami.

18. ROPS w Gdańsku, PROCES DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH, na podstawie Ogólnoeuropejskich Wytycznych.
19. Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko Pomorskiego na lata 2026-2028.
20. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Źródła danych i opracowania:

1. Bank Danych Lokalnych (GUS): Dane dotyczące populacji, przyrostu naturalnego i salda migracji dla gminy Solec Kujawski (lata 2020-2025).
2. Sprawozdanie z Działalności Centrum Usług Społecznych za rok 2021, 2022, 023, 2024 i 2025.

Spis tabel

Tabela 1. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w gminie Solec Kujawski w latach 2021-2025 z wyróżnieniem przyczyn udzielenia pomocy 27
Tabela 2. Ilość Niebieskich Kart oraz wybrane dane dot. NK w latach 2021-2025 28
Tabela 3 Problemy zdiagnozowane w Gminie Solec Kujawski 30
Tabela 4 Kluczowe organizacje i instytucje w Gminie Solec Kujawski 35
Tabela 5 Ważne organizacje i instytucje 36
Tabela 6 Obszar I - Osoby starsze i z niepełnosprawnościami 46
Tabela 7 Obszar II - Rodzina i dzieci, w tym rodziny w kryzysie 52
Tabela 8 Obszar III - Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby w kryzysie psychicznym 55
Tabela 9 Obszar IV - Osoby doświadczające kryzysu bezdomności 57
Tabela 10 Harmonogram monitoringu i raportowania 62
Tabela 11 Produkty LPDI i mierniki 65

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
Dariusz Chojnacki

RADA MIEJSKA
w Solcu Kujawskim

Uzasadnienie

DO UCHWAŁY NR XXXII/237/26

RADY MIEJSKIEJ W SOLCU KUJAWSKIM

Z DNIA 30 PAŹDZIERNIKA 2026 ROKU

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026-2030

Proces deinstytucjonalizacji to ważny kierunek rozwoju i zmian w polityce społecznej, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych, szczególnie widocznych w takim zakresie jak: starzenie się społeczeństwa i inne zmiany demograficzne, wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami, zmiany na rynku pracy, nowe formy wykluczenia społecznego, przeobrażenia w obrębie rodziny, a także ryzyka socjalne związane, między innymi, z chorobami cywilizacyjnymi i zagrożeniami ekologicznymi.

Rozwój usług społecznych i proces ich deinstytucjonalizacji odbywa się na poziomie lokalnym, stąd też wskazuje się na kluczową rolę zaangażowania samorządów lokalnych w planowanie i organizację całego procesu.

Lokalny Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Solec Kujawski na lata 2026-2030 (dalej: „Plan") został opracowany we współpracy z członkami Zespołu koordynującego i monitorującego rozwój usług społecznych w Gminie Solec Kujawski w latach 2024 – 2027 i pracownikami Centrum Usług Społecznych w Solcu Kujawskim. Dokument przygotowano w oparciu o Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych, Strategię Rozwoju Gminy Solec Kujawski na lata 2023-2030+, a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Celem wprowadzanego niniejszą uchwałą Planu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na terenie Gminy Solec Kujawski, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym.

Dokument ten jest niezbędny w obszarze planowania i realizacji usług społecznych, a także pozyskiwania na ich realizację środków finansowych. Dokument składa się z dwóch zasadniczych części, tj. diagnostycznej i programowej. Pierwsza ze wskazanych zawiera główne dane i informacje dotyczące sfery polityki społecznej w gminie oraz realizowanych usług społecznych wraz z rekomendacjami dotyczącymi ich wdrażania w przyszłość. Część programowa dokumentu prezentuje obszary interwencji oraz przypisane im cele oraz kluczowe działania, a także możliwe do wykorzystania źródła finansowania Planu.

W świetle dalszego rozwoju usług społecznych na terenie Gminy Solec Kujawski podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Dariusz Chojnacki